

Ghid de bune practici în managementul financiar al proiectelor

2015

Beneficiar :

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

CUPRINS

1. Obiectivele generale ghidului de bune practici	3
2. Management financiar al programelor și proiectelor între necesitate și oportunitate	4
3. Analiza contextului actual al finanțării proiectelor: instituții implicate, structura de relaționare.	5
4. Bugetul unui proiect cu finanțare europeană, caracteristici, metode de elaborare și evaluare	6
4.1. Resursele financiare ale proiectului	6
4.2. Funcțiile bugetului unui proiect	6
4.3. Elaborarea unui buget	7
4.4. Controlul bugetului	8
4.5. Exemplul de buget realizat pentru un proiect cu finanțare europeană	10
5. Controlul intern	14
5.1. Definiția controlului intern	14
5.2. Regulile generale ale organizării controlului intern	14
5.3. Obiectivele generale ale controlului intern	14
5.4. Obligațiile conducătorului instituției publice în domeniul controlului intern; cerințele controlului intern	15
5.5. Controlul financiar preventiv	15
5.6. Exemplu de procedura de control financiar propriu preventiv	17
6. Forme de infracțiune financiară sau de fraudă financiară. Exemple.	26
6.1. Succesul sau eșecul unui proiect	27
6.2. Frauda în proiectele finanțate din fonduri europene. Studii de caz	28
7. Analiza cost-beneficiu a proiectelor	38
7.1. Conținut și etape de lucru	38
7.2. Detalierea unor aspecte relevante ale etapelor, calcul de indicatori, tehnici de lucru.	38
7.3. Model de analiza cost – beneficiu pentru realizarea unei rețele de alimentare cu apă	39
Bibliografie	59

“Până nu încerci să faci ceva mai mult decât lucrurile la care te pricepi deja, nu vei evolua.” –Ronald

E. Osborn

1. Obiectivele generale ghidului de bune practici

1. Delimitări conceptuale privind management financiar al programelor și proiectelor;
2. Fundamentarea bugetului pentru proiectele finanțate cu Fonduri Europene. Exemplu de elaborare a unui buget pe un proiect cu finanțare europeană
3. Controlul intern. Exemplu de procedura pentru Controlul financiar preventiv propriu.
4. Cunoașterea și analiza unor situații de potențiale fraude. Implicații asupra beneficiarilor de proiecte
5. Analiza cost beneficiu a proiectelor de investiții. Exemplu de analiza cost beneficiu pentru o rețea de apă și canalizare.

2. Delimitări conceptuale privind managementul financiar

Ansamblul coerent de principii, acțiuni, tehnici, metode și instrumente utilizate pentru conducerea unui proiect din punct de vedere financiar. *Managementul financiar se practică pe toată durata de viață a unui proiect* (de la apariția ideii de proiect până la dispariția completă).

Funcțiile și acțiuni specifice managementului financiar al proiectelor:

- *identificarea surselor de finanțare* prin prisma scopului, obiectivului și contextului proiectului;
- *selecția surselor de finanțare* în baza unui sistem de criterii și a costurilor asociate;
- *fundamentare și justificare a bugetului* proiectului în baza acțiunilor propuse a se realiza;
- *elaborare a documentației financiare* a unui proiect în raport cu sistemul de finanțare selectat (cerere de finanțare, buget, flux de numerar, analiza cost-beneficiu etc.)
- *evaluare ex-ante, media-res și ex-post* pentru proiectul propus;
- *definirea cadrului contractual și respectarea unor sisteme de restricții* în ansamblul relațiilor cu părțile interesate de proiect;
- *asigurare a unui consum judicios al resurselor financiare* pe toată durata proiectului în raport cu obiectivele propuse;
- *respectare a sistemului de decontare propus* pentru resursele financiare și întocmirea documentației de raportare (rapoartele de progres, rapoartele de decontare etc.)
- *închiderea proiectului din punct de vedere financiar* și transferul de responsabilitate;
- *întocmirea documentației de monitorizare*, control și audit al proiectului din punct de vedere financiar.

3. Analiza contextului actual al finanțării proiectelor: instituții implicate, structura de relaționare.

Contextul actual al mediului economico – social se caracterizează prin aspecte precum

- *nevoile unei organizații din punct de vedere financiar sunt foarte mari, iar alternativele de obținere a acestora sunt destul de limitate;*
- *consumul de resurse în cadrul unei organizații are un grad ridicat de certitudine, însă rezultatele așteptate au un grad mare de incertitudine;*
- *disponibilitatea resurselor financiare este din ce în ce mai restrânsă, instituțiile financiare fiind prudente în a se angaja să finanțeze diverse proiecte;*
- *un proiect consumă resurse financiare, încă din faza de apariție a ideii de proiect și până la finalizarea completă ;*
- *rata mare de insucces a proiectelor;*
- *instabilitatea climatului economico-social.*
- *riscurile foarte mari ce se manifestă în cadrul proiectelor constituie, de asemenea factori inhibitori pentru instituțiile de finanțare și pentru promotorii de proiecte;*
- *lipsa de fonduri resimțită pe plan mondial se transmite și la nivelul economiilor naționale;*
- *datorită complexității metodologiilor de elaborare a proiectelor și costurilor ce decurg din aceasta, proiectele trec din ce în ce mai mult în sfera organizațiilor puternice cu disponibilități semnificative;¹*
- *nevoile din ce în ce mai mari ale societății civile, dezastrele naturale și antropice, conflictele internaționale consumă din ce în ce mai multe resurse financiare, toate acestea alimentându-se dintr-un fond comun, care automat atrage după sine diminuarea resurselor pentru alte necesități;*

Finanțarea oricărui tip de activitate din cadrul organizațiilor publice și private se realizează în principal prin intermediul unor **documentații standardizate**, care asociază o serie de **documente suport** constituie, în ansamblu, un **proiect de finanțare**.

¹ Cruceru Popescu Anca- *Managementul financiar al firmei*. Bucuresti, 2006

4. Bugetul unui proiect cu finanțare europeană, caracteristici, metode de elaborare și evaluare

4.1. Resursele financiare ale proiectului

Resursele financiare = sumele de bani disponibile / necesare/ desemnate pentru un scop anume, anterior definit.

Bugetul = atribuie **valoare financiară activităților proiectului**, planificarea generală desfășurându-se în concordanță cu cea a bugetului. Acționează de asemenea și un **instrument de control** al resurselor financiare, orice abatere fiind luată în considerare.

Bugetarea = valoarea a ceea ce ai cheltuit, vei cheltui sau intenționezi să cheltuiești pentru un anumit scop.

Managementul costului de proiect include totalitatea proceselor necesare pentru ca un proiect să fie desfășurat în limitele bugetului aprobat.

Având în vedere importanța bugetului în cadrul unui proiect pentru obținerea unei finanțări nerambursabile el trebuie tratat cu seriozitate și construit cu atenție.

Finanțatorul are nevoie de **informații precise, concise și la obiect**, care să îi poată oferi o imagine de ansamblu a direcției pe care o vor lua fondurile sale precum și a altor surse de finanțare.

4.2. Funcțiile bugetului unui proiect

- **Planificare** - un buget este necesar pentru a **planifica un nou proiect**, astfel încât cei de care depinde decizia să își facă o idee completă despre costurile proiectului. În luarea deciziei de a începe proiectul contează **disponibilitatea fondurilor și eficiența** cu care vor fi folosite.
- **Fund - raising** - bugetul este **punctul critic** al oricărei negocieri cu finanțatorii. Aceștia sunt interesați în primul rând de eficiența banilor investiți de ei, adică de **raportul beneficii/costuri**.
- **Implementarea proiectului** - un buget clar este necesar pentru a **monitoriza și a ține sub control proiectul**, o dată ce acesta a început. Principalul instrument de monitorizare îl constituie **compararea costurilor actuale cu cele din buget**.
- **Evaluarea proiectului** - bugetul este un instrument de bază în evaluarea succesului, atunci când acesta ia sfârșit. El ajută să se răspundă la întrebarea: *“A realizat proiectul ceea ce a fost stabilit inițial să realizeze?”*²

Elemente pentru planificarea resurselor:

²Radu Victor, Ioniță Ion, Ciocoiu Nadia Carmen, Bănaș Silviu Cristian, Dobrea Răzvan Cătălin, Curteanu Doru – *Managementul proiectelor*. Editura Universitară, București, 2008, ISBN 978-973-749-327-9

1. **Structura de divizare a muncii:** identifica disponibilitățile și activitățile proiectului care vor avea nevoie de resurse și aceasta reprezintă prima intrare la planificarea resurselor.
2. **Documentari:** privitoare la ce fel de tipuri de resurse au fost solicitate pentru lucrări similare pe proiectele anterioare și dacă sunt disponibile.
3. **Declarația de intenție:** conține justificarea și obiectivele proiectului, amândouă fiind considerate explicate pe perioada planificării proiectului.
4. **Descrierea fondului de resurse:** cunoștințe despre resursele (oameni, echipamente, material) potențial disponibile necesare pentru planificarea resurselor.
5. **Politici organizaționale:** referitoare la organizarea echipei și la achiziționarea ce trebuie realizată pe perioada planificării resurselor.

Datorită multiplelor funcții pe care le îndeplinește, bugetul original trebuie să fie clar, logic și prezentat în mod detaliat.

4.3. Elaborarea unui buget

Cel mai important lucru într-un buget este ca el să surprindă în detaliu **nevoile financiare ale proiectului**. Pentru aceasta, analiza trebuie să se efectueze la **nivelul activităților și sarcinilor**.

Pentru a ajunge la un buget final al proiectului sunt necesari patru pași:

- a. **defalcarea proiectului** în activități consumatoare de resurse;
- b. **calculul resurselor** pentru fiecare activitate;
- c. **estimarea costurilor**;
- d. **prelucrarea datelor** și întocmirea bugetului.

Defalcarea proiectului în activități care consumă resurse

Metoda cea mai simplă este **analiza la nivelul out-put-urilor**, și realizarea unei **liste de sarcini** pentru fiecare dintre acestea.

Nu trebuie omise sarcini precum: *realizarea documentației, instruirea membrilor echipei, evaluări intermediare, revizuirile aduse proiectului, rapoarte etc.*

Ignorarea unor astfel de sarcini poate să ducă la surprize neplăcute pe parcursul proiectului.

Calculul necesarului de resurse pentru fiecare activitate din proiect

Procesul de planificare a resurselor implică **determinarea resurselor fizice** (oameni, instrumente, tehnici), **a cantităților** care ar trebui utilizate și **momentul** când ar trebui să îndeplinească activitățile proiectului.

RESURSE LEGATE DE PERSONAL - pentru a calcula resursele legate de personal, se fac referi în primul rând la **volumul de munca exprimat în ore sau în zile**. Numărul de persoane angajate va rezulta abia mai târziu, în funcție de resursele financiare alocate, sau de resursele umane disponibile.

RESURSE CARE NU SUNT LEGATE DE PERSONAL:

- echipamente (calculatoare, copiatoare, mobilier, etc.);
- consumabile (topuri de hartie, cartuse de imprimanta, diskete, CD-uri, etc.);
- transport si diurna ;
- comunicatii (telefon, fax, posta, e-mail) ;
- publicatii (tiparire, editarea sau copierea unor broșuri, rapoarte, etc.) ;
- servicii contractate ;
- alte costuri .

Prelucrarea datelor și întocmirea bugetului

Salariile - se calculează numărul de persoane ce vor fi platite și sub ce forma (cu norma întreaga sau convenție civilă). În funcție de rezultat, se determină celelalte taxe sau beneficii salariale cum ar fi asigurările de orice tip.

Costurile indirecte (sau de regie) – se evaluează costurile care nu sunt legate direct de îndeplinirea sarcinilor, însă pe care organizația le suportă pentru sprijinirea proiectului. Acestea constau în spații pentru birouri, întreținere, electricitate, etc. De asemenea salariile contabilului, ale office managerului, sau ale directorului executiv fac parte din costurile indirecte.

OBS! Anumiți finanțatori au reguli specifice în privința finanțării costurilor indirecte.

Costurile accidentale - se stabilește o rezervă pentru cazurile de urgență care pot apărea în timpul proiectului.

La final realizați un tabel care să includă toate aceste costuri, și eventual, în coloanele din dreapta precizați și finanțatorii.

Concluzii legate de buget:

- bugetele cuantifică, funcție de costuri, **caracteristicile unui proiect pe tipuri de activități, cât și global**.
- sarcina managerului este **să compare bugetul din propunerea de proiect cu cel aprobat și să pregătească o propunere de buget corectat** care va fi supus spre avizare organismului finanțator în vederea contractării proiectului;
- costurile unui proiect sunt puternic dependente de scopurile acestuia.
- costurile sunt dependente de termene și grafice de timp, iar urgentarea lucrărilor de obicei costă mai mult; în general, distribuitorii taxează suplimentar pentru urgențe.

Reguli pentru buget:

- **eligibil:** trebuie sa respecte regulile de eligibilitate ale cheltuielilor;
- **detaliat:** cheltuielile sa fie prezentate clar;
- **corect:** trebuie sa raspunda solicitarilor finantatorului, să prezinte toate informatiile;
- **echilibrat:** repartizarea fondurilor între diferitele capitole bugetare și între parteneri trebuie sa demonstreze ca ansamblul costurilor se refera la activitati concrete și ca proiectul are o dimensiune realistă.

4.4. Controlul bugetului

Controlul bugetului presupune parcurgerea următoarelor etape:

- a) influențarea factorilor care creează schimbări în bugetul de bază în sensul limitării acestora;
- b) determinarea faptului ca, bugetul de bază s-a schimbat;
- c) administrarea schimbărilor actuale ale bugetului când și dacă acestea intervin.

Eligibilitatea costurilor

Costurile unui proiect pot fi: costuri eligibile și neeligibile.

Pentru a fi considerate **eligibile**, costurile incluse într-un proiect trebuie:

- să fie necesare și suficiente pentru derularea proiectului;
- să se regasească în lista de cheltuieli eligibile specifice programului ales;
- să respecte principiile unui management financiar solid, realist, bazat pe eficiență;
- să fie ocazionate de derularea activităților incluse în proiect;
- să fie efectuate doar în perioada de timp în care este valabil contractul de finanțare;
- să fie efectiv realizate (înregistrate în contabilitate, identificabile, verificabile etc.).

Principalele cheltuieli eligibile se pot clasifica astfel:

A. Cheltuieli directe:

- *cheltuieli de personal* (salarii și cheltuieli salariale aferente personalului din lista proiectului);
- *cheltuieli de deplasare:* transport, cazare, diurna;
- *cheltuieli necesare derulării activităților incluse în proiect:* consumabile, echipamente, cheltuieli de subcontractare, costuri specializate, cerute de programul considerat;
- *alte costuri*, care nu se regăsesc în lista de costuri eligibile specificate de programul considerat, dar fără de care proiectul nu poate fi dus la bun sfârșit

- o suma de rezervă pentru “**cheltuieli neprevăzute**”, care se deblochează doar cu acordul scris prealabil al Autorității Contractante.

B. Cheltuieli indirecte: cheltuieli de regie (chirii; utilități; posta etc.).

Costuri neeligibile

Tipurile de costuri neeligibile sunt:

- costuri pentru acoperirea unor pierderi sau datorii, dobanzi la credite anterioare;
- achiziționarea de bunuri/servicii fara legatura cu si activitatile proiectului, nementionate în propunerea de proiect;
- achiziționarea de bunuri în sistemul second – hand;
- acoperirea diferentelor de schimb valutar;
- costuri legate de proiect, facute înainte sau după perioada de validitate a contractului de finantare;
- costuri legate de alte activitati curente ale organizatiei promotoare, sau de actiuni precum: sponsorizari, contribuții în natură la alte proiecte, etc.

telefon,

obiectul

Observații pentru controlul bugetului:

- efortul managerului de proiect trebuie sa fie in permanenta focalizat catre minimizarea abaterilor dintre valorile realizate si cele planificate.
- rareori cheltuielile se fac intr-un regim constant pe durata proiectului. Urmărirea costurilor trebuie făcută în raport cu perioada pe care se face analiza.
- o cheltuiala se poate înregistra la recepția facturii sau la momentul efectuării plății, în funcție de procedurile financiare ale organizației.

Tehnici pentru corectarea bugetelor:

- Ore suplimentare;
- Înlocuirea resurselor umane ;
- Eliminarea sau înlocuirea costurilor nelegate de manoperă;
- Toleranta nula la schimbările sferei de cuprindere;
- Utilizarea rezervelor bugetare (daca exista);
- Reducerea sferei de cuprindere.

Factori determinanți pentru identificarea corectă a costurilor proiectelor:

- defalcarea sarcinilor pe pachete de lucrări ușor gestionabile;
- divizarea bugetelor de costuri astfel încât fiecărui pachet de sarcini să-i corespundă un procent stabilit din bugetul total;

- existența unui sistem de contabilitate a costurilor care să ofere operativ informații în legătură cu evoluția costurilor pe activități;
- folosirea unei metode care să permită compararea cheltuielilor efective cu cele planificate;
- existența unui sistem de management al calității care să asigure calitatea fiecărei activități de prima dată;
- tratarea și controlul corespunzător al abaterilor față de clauzele contractuale și informarea operativă a beneficiarului în legătură cu creșterile justificate de preț;
- achitarea la termene a facturilor către furnizori și subcontractanți pentru a nu spori cheltuielile prin penalizări;
- întocmirea operativă a rapoartelor asupra evoluției costurilor în consens cu desfășurarea lucrărilor, care să fie înaintate conducerii pentru a evidenția potențialele nerespectări ale calendarului de lucru sau ale bugetului.

4.5. Exemplu de realizare a unui buget pentru un proiect cu finanțare europeană.

Proiectul propus spre analiză se referă la promovarea circuitului targurilor medievale din Transilvania, practic renovarea a două castele din Regiunea Nord Vest.

Obiectivul general este valorificarea durabila a patrimoniului cultural si arhitectural in Transilvania de Nord

Obiectivele specifice sunt legate de conservarea valorilor culturale si arhitecturale prin interventii in patrimoniul regional și creșterea atractivității turistice a regiunii prin valorificarea optima a resurselor regionale.

Proiectul este promovat de către două unități administrativ teritoriale, ce au alcătuit un parteneriat pentru promovarea valorilor culturale si arhitecturale in regiune. Prin aceasta se anticipează un numar mai mare de turisti, estimandu-se doar prin finalizarea acestui proiect creșterea numărului de turisti cu peste 5%. Dezvoltarea turismului in regiune este o prioritate a celor doua administratii bazata pe doua componente importante : turism cultural si balnear.

Prin reabilitarea clădirilor și a infrastructurii precum prin activitățile ce vor fi organizate în spațiile reamenajate (expoziții, ateliere, concerte, conferințe, etc.), se va atrage un numar mai mare si mai diversificat de vizitatori, începând de la elevi, studenți, oameni de vârstă și educație medie, pensionari, muzeul va avea posibilitatea să promoveze mai bine colecțiile pe care le deține, cultura transilvană și nu numai, dar va contribui în același timp și la cultivarea vizitatorilor evidențiindu-și astfel și *caracterul educațional*.

Valorificând în mod eficient punctele tari și oportunitățile oferite de cele două castele, zona ar putea fi transformată într-un *centru cultural și turistic important pentru Regiunea de Nord Vest*, dispunand de resurse importante pentru a deveni un obiectiv pentru turismul cultural zonal, regional, național și internațional

Mai mult, proiectul va permite comunităților locale folosirea avantajelor oferite de potențialul turistic și patrimoniul cultural în identificarea și consolidarea unei identități proprii, a sentimentului de apartenență la o comunitate în care se respectă și se promovează tradițiile și valorile culturale. Prin activitățile sale legate de promovare și marketing, proiectul va evidenția *multiculturalismul*, element specific diversității culturii transilvanene, ca resursă ce poate fi valorificată în folosul comunităților.

Durata de implementare a proiectului este de 41 de luni iar echipa de implementare va fi formată din 9 membri și anume :

- 1 manager de proiect din partea Liderului de proiect-Partener 1
- 1 responsabil de proiect din partea Partenerului 2
- expert tehnic din partea Liderului de proiect-Partener 1
- 1 expert tehnic din partea Partenerului 2
- 1 expert financiar din partea Liderului de proiect-Partener 1
- 1 expert financiar din partea Partenerului 2
- 1 jurist
- 1 expert marketing din partea Liderului de proiect-Partener 1
- 1 expert marketing din partea Partenerului 2

Bugetul proiectului este prezentat în tabelul de mai jos.

Nr. crt	Denumirea capitolelor și subcapitolelor	Cheltuieli neeligibile	Cheltuieli eligibile	TOTAL	TVA*
1	2	3	4	5=3+4	6
1	CAPITOL 1.				
	Cheltuieli pentru obținerea și amenajarea terenului				
1.1	Obținerea terenului	0	0	0	0
1.2	Amenajarea terenului	0	0	0	0
1.3	Amenajarea pentru protecția mediului	0	0	0	0
	TOTAL CAPITOL 1	0	0	0	0
2	CAPITOL 2				
	Cheltuieli pentru asigurarea utilităților necesare obiectivului				
2.1	Canalizare, alimentare cu gaze naturale, energie electrică etc	0	141.460,00	141.460,00	26.877,40
	TOTAL CAPITOL 2	0	141.460,00	141.460,00	26.877,40
3	CAPITOLUL 3				

	Cheltuieli pentru proiectare și asistență tehnică				
3.1	Studii de teren (geologice, topografice, hidrologice)	0	0	0	0
3.2	Cheltuieli pentru avize, acorduri, autorizații de construcție	0	0	0	0
3.3	Proiectare și inginerie	836 400	0	836 400	0
3.4	Consultanță și expertiză	0	459.750,00	459.750,00	87.352,50
3.5	Asistență tehnică	0	459.770,00	459.770,00	87.356,30
	TOTAL CAPITOL 3	836 400	919.520,00	1 755 920,00	174.708,8
4	CAPITOLUL 4				
	Cheltuieli pentru investiții				
4.1	Construcții și instalații	0	14.138.480,00	14.138.480,00	2.686.311,20
4.2	Utilaje și echipamente	0	882.000,00	882.000,00	167.580,00
4.3	Dotări	0	205.120,00	205.120,00	38.972,80
	TOTAL CAPITOL 4	0	15.225.600,00	15.225.600,00	2.892.864,00
5	CAPITOLUL 5				
	Alte cheltuieli				
5.1	Organizare de șantier	0			
5.1.1	5.1.1. Lucrări de construcții	0	392.300,00	392.300,00	74.537,00
5.1.2	5.1.2. Cheltuieli conexe organizării de șantier	0	0	0	0
5.2	Comisioane, taxe, cote legale, costuri de finanțare	0	188.900,00	188.900,00	35.891,00
5.3	Cheltuieli diverse și neprevăzute	0	1.522.560,00	1.522.560,00	289.286,40
	TOTAL CAPITOL 5	0	2.103.760,00	2.103.760,00	399.714,40
6	CAPITOLUL 6				
	Cheltuieli aferente implementării proiectului				
6.1	Cheltuieli de publicitate și informare	0	275.854,80	275.854,00	52.412,41
6.2	Cheltuieli de audit	0	120.000,00	120.000,00	22.800,00
	TOTAL CAPITOL 6	0	395.854,80	395.854,80	75.212,41
I	TOTAL cheltuieli	0	18.786.194,80	19 622 594,80	3.569.377,01
II	Alte cheltuieli neeligibile	0	0	0	0
III	TOTAL GENERAL (I+II)	836 400	18.786.194,80	19.622.594,80	3.569.377,01

Bugetul proiectului este de 23.191.971,81 lei, iar surse de finanțare a proiectului sunt prezentate în tabelul următor.

NR. CRT.	SURSE DE FINANȚARE	VALOARE –lei-
I	Valoarea totală a proiectului, d.c.:	23.191.971,81
a.	Valoarea neeligibilă a proiectului	836.400
b.	Valoarea eligibilă a proiectului ,din care : -16.062.195,85 lei pentru Castelul 1 -2.723.998,95 lei pentru Castelul 2	18.786.194,80
c.	TVA	3.569.377,01
II	Contribuția proprie în proiect, d.c.:	403.903,18
a.	Contribuția solicitantului la cheltuielile eligibile: -contributia Liderului de proiect-Partener 1 : -345 337,21 lei reprezentand cofinantarea de 2,15% la cheltuieli totale eligibile aferente Castelului 1. -contributia Partenerului 2: -58 565,97 lei reprezentand	403.903,18

	cofinanțarea de 2,15% la cheltuieli totale eligibile aferente Castelului 2	
b.	Contribuția solicitantului la cheltuielile neeligibile	0
c.	Autofinanțarea proiectului*	0
III	TVA -3 051 817,21 lei aferenta Castelului 1 -517 559,80 lei aferenta Castelului 2	3.569.377,01
IV	ASISTENȚĂ FINANCIARĂ NERAMBURSABILĂ SOLICITATĂ	18.382.291,62

5. Controlul intern

5.1. Definiția controlului intern

Controlul intern reprezintă ansamblul formelor de control exercitate la nivelul entității publice, inclusiv auditul intern, stabilit de conducere în concordanță cu obiectivele organizației și cu reglementările legale, pentru a asigura administrarea economică, eficientă și eficace a resurselor. Controlul se extinde și asupra structurilor organizatorice, metodelor și procedurilor de lucru utilizate.³

În literatura internațională⁴ controlul intern este definit ca ansamblul de politici și practici utilizate în vederea asigurării că programele guvernamentale își ating rezultatele stabilite, că resursele utilizate sunt corelate cu scopurile și obiectivele instituției, că programele sunt protejate de risipă, fraude și management necorespunzător și că informația corectă este obținută, stocată, raportată și utilizată de factorii de decizie.

5.2. Regulile generale ale organizării controlului intern

- Utilizarea unor instrucțiuni clare și instruirea corespunzătoare a întregului personal în privința obiectivelor, politicilor și codurilor de conduită specifice;
- Definirea clară și lipsită de ambiguitate a responsabilităților personalului, în mod special a responsabilităților delegate;
- Separație clară a atribuțiilor între salariații implicați în realizarea tranzacțiilor financiare, operațiuni vizând managementul resurselor și în mod special încheierea și executarea contractelor;
- Dezvoltarea unei culturi organizaționale deschise care să încurajeze personalul să sesizeze (semnalizeze) toate neregularitățile și neconformitățile;
- Cunoașterea și aplicarea de către întregul personal a instrucțiunilor relevante.

5.3. Obiectivele generale ale controlului intern

Controlul intern are următoarele obiective generale:

- realizarea, la un nivel corespunzător de calitate, a atribuțiilor instituțiilor publice, stabilite în concordanță cu propria lor misiune, în condiții de regularitate, eficacitate, economicitate și eficiență;

³<http://control-intern.blogspot.ro/2012/01/definirea-sistemului-de-control-intern.html>

⁴ Managing Public Expenditure – A Reference Book for Transition Countries

- protejarea fondurilor publice împotriva pierderilor datorate erorii, risipei, abuzului sau fraudei;
- respectarea legii, a reglementărilor și deciziilor conducerii;
- dezvoltarea și întreținerea unor sisteme de colectare, stocare, prelucrare, actualizare și difuzare a datelor și informațiilor financiare și de conducere, precum și a unor sisteme și proceduri de informare publică adecvată prin rapoarte periodice.

5.4. Obligațiile conducătorului instituției publice în domeniul controlului intern; cerințele controlului intern

Conducătorul instituției publice trebuie să asigure elaborarea, aprobarea, aplicarea și perfecționarea permanentă a :

- structurilor organizatorice de control,
- reglementărilor metodologice,
- procedurilor,
- și criteriilor de evaluare,

pentru a satisface cerințele generale și specifice de control intern.

Cerințele generale de control intern

- asigurarea îndeplinirii obiectivelor entității publice prin evaluarea sistematică și menținerea la un nivel considerat acceptabil a riscurilor asociate structurilor, programelor, proiectelor sau operațiunilor;
- asigurarea unei atitudini cooperante a personalului de conducere și de execuție, acesta având obligația să răspundă în orice moment solicitărilor conducerii și să sprijine efectiv controlul intern;
- asigurarea integrității și competenței personalului de conducere și de execuție, a cunoașterii și înțelegerii de către aceștia a importanței și rolului controlului intern;
- stabilirea obiectivelor specifice ale controlului intern, astfel încât acestea să fie adecvate, cuprinzătoare, rezonabile și integrate misiunii instituției și obiectivelor ei de ansamblu;
- supravegherea continuă de către personalul de conducere a tuturor activităților și îndeplinirea de către personalul de conducere a obligației de a acționa corectiv, prompt și responsabil ori de câte ori se constată încălcări ale legalității și regularității în efectuarea unor operațiuni sau în realizarea unor activități în mod neeconomic, ineficace sau ineficient;

5.5. Controlul financiar preventiv

Termenul “Controlul financiar” se referă de obicei la aspectele financiare ale controlului intern.

Controlul financiar preventiv constă în verificarea sistematică a proiectelor de operațiuni din punctul de vedere al:

- legalității și regularității;
- încadrării în limitele creditelor bugetare sau creditelor de angajament, după caz, stabilite potrivit legii.

Organizarea controlului financiar preventiv

Ministerul Finanțelor Publice este autoritatea de coordonare și reglementare a controlului financiar preventiv pentru toate entitățile publice.

Controlul financiar preventiv se organizează și se exercită în următoarele forme:

- *controlul financiar preventiv propriu*, la toate entitățile publice și asupra tuturor operațiunilor cu impact financiar asupra fondurilor publice și a patrimoniului public;
- *controlul financiar preventiv delegat*, la ordonatorii principali de credite ai bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și ai bugetului oricărui fond special, prin controlori delegați ai Ministerului Finanțelor Publice.

Controlul financiar preventiv trebuie integrat în mod treptat în sfera răspunderii manageriale.

Organizarea controlului financiar preventiv propriu

- Conducătorii entităților au obligația să organizeze controlul financiar preventiv propriu și evidența angajamentelor în cadrul compartimentului contabil,
- Conducătorii entităților publice au obligația să stabilească proiectele de operațiuni supuse controlului financiar preventiv, documentele justificative și circuitul acestora,
- Controlul financiar preventiv propriu se exercită, prin viză, de persoane din cadrul compartimentelor de specialitate, desemnate în acest sens de către conducătorul entității publice.

Viza de control financiar preventiv propriu

- Se supun aprobării ordonatorului de credite numai proiectele de operațiuni care respectă întru totul cerințele de legalitate, regularitate și încadrare în limitele creditelor bugetare sau creditelor de angajament aprobate și care poartă viza de control financiar preventiv propriu.
- Viza de control financiar preventiv propriu se exercită prin semnătura persoanelor în drept și prin aplicarea de către acestea a sigiliului personal.
- În vederea acordării vizei de control financiar preventiv propriu, proiectele de operațiuni se prezintă însoțite de documentele justificative corespunzătoare, certificate în privința realității și legalității prin semnătura conducătorilor compartimentelor de specialitate care inițiază operațiunea respectivă.

- Conducătorii compartimentelor de specialitate menționați anterior răspund pentru realitatea, regularitatea și legalitatea operațiunilor ale căror documente justificative le-au certificat.⁵

Organizarea controlului financiar preventiv delegat

Controlul financiar preventiv delegat se organizează și se exercită de către Ministerul Finanțelor Publice prin controlori delegați.

Controlorii delegați exercită viza de control financiar preventiv delegat asupra proiectelor de operațiuni vizate în prealabil de către controlul financiar preventiv propriu al instituției publice.

Controlorii delegați își desfășoară activitatea la sediul instituțiilor publice la care au fost numiți.

Controlorul delegat își exercită atribuțiile în mod independent. El îl poate informa în mod direct pe ministrul finanțelor publice asupra situațiilor deosebite apărute în activitatea sa și nu i se poate impune, pe nici o cale, acordarea ori refuzul vizei de control financiar preventiv delegat.

Autorizarea efectuării unor operațiuni pentru care se refuză viza de control financiar preventiv

O operațiune pentru care s-a refuzat viza de control financiar preventiv se poate efectua de către ordonatorul de credite pe propria răspundere, numai dacă prin aceasta nu se depășește creditul bugetar aprobat. Ordonatorul de credite poate decide efectuarea operațiunii numai în baza unui act de decizie internă, emis în formă scrisă, prin care dispune, pe propria răspundere, efectuarea operațiunii. O copie a actului de decizie internă se transmite compartimentului de audit public intern al entității publice, precum și controlorului delegat, după caz.

5.6. Caracteristicile sistemului control intern

Trăsăturile esențiale ale unui sistem de control intern public sunt următoarele:

- Identificarea riscurilor,
- Proiectarea sistemului și procedurilor care să permită diminuarea sau eliminarea riscurilor,
- Dezvoltarea unui sistem de audit intern care să verifice dacă sistemul de control intern este eficace în diminuarea sau eliminarea riscurilor, să identifice eventualele riscuri care nu au fost avute în vedere sau au fost tratate necorespunzător,

Conceptul de risc vizează următoarele elemente:

- Irosirea de resurse financiare, umane și tehnice, inclusiv de ajutoare externe,
- Lipsa regularității și eficienței în execuția bugetului sau a altor forme de politici publice,
- Infrațiunile financiare sau fraudele financiare,
- Corupția,
- Eroarea,

⁵ORDIN 522/2003 Norme controlul financiar preventiv – OMFP 522/2003 ACTUALIZAT

- Evidență contabilă necorespunzătoare,
- Incapacitatea de a furniza la timp informația financiară de calitate necesară managementului.

5.8. Exemplu de procedura de Control Financiar Preventiv Propriu

Prezenta procedură operațională privind organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv propriu reprezintă un exemplu de analiză pentru exercitarea controlului financiar preventiv propriu.

Documente de referință:

- OG nr. 119 din 31 august 1999 privind controlul intern și controlul financiar preventiv, republicat, cu modificările ulterioare;
- Legea 500 din 11 iulie 2002 privind finanțele publice, modificata și completata;
- OMFP nr.1792 din 24 decembrie 2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale;
- OMFP nr. 923 din 11 iulie 2014 pentru aprobarea Normelor metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar preventiv și a Codului specific de norme profesionale pentru persoanele care desfășoară activitatea de control financiar preventiv propriu

1. SCOP

1.1. Procedura stabilește cadrul organizatoric și de desfășurare a activității de control financiar preventiv propriu.

2. DOMENIUL DE APLICARE

- 2.1. Procedura se aplică proiectelor de operațiuni asociate proceselor ce se desfășoară în cadrul organizației.
- 2.2. Fac obiectul controlului financiar preventiv propriu proiectele de operațiuni, care vizează:
 - a) angajamentele legale și angajamentele bugetare ;
 - b) deschiderea și repartizarea de credite bugetare;
 - c) modificarea repartizării pe trimestre și pe subdiviziuni a clasificăției bugetare a creditelor aprobate, inclusiv prin virări de credite;
 - d) achiziții de bunuri materiale, de servicii sau executare de lucrări;
 - e) concesionarea sau închirierea de bunuri aparținând domeniului public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;
 - f) vânzarea, gajarea, concesionarea sau închirierea de bunuri aparținând domeniului privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;
 - g) ordonanțarea cheltuielilor;
 - h) efectuarea de încasări în numerar;

- i) recuperarea sumelor avansate și care ulterior au devenit necuvenite ;
- j) alte tipuri de operațiuni stabilite prin ordin al ministrului finanțelor publice sau prin decizie emisă de ordonatorul de credite în funcție de specificul acesteia.

- 2.3.** La nivelul instituției proiectele de operațiuni supuse controlului financiar preventiv propriu, documentele justificative și circuitul acestora sunt stabilite în conform cadrului legislativ.
- 2.4.** Controlul financiar preventiv se exercită asupra tuturor operațiunilor care afectează fondurile publice și/sau patrimoniul public.
- 2.5.** Controlul financiar preventiv propriu se exercită asupra documentelor în care sunt consemnate operațiunile patrimoniale, înainte ca acestea să devină acte juridice, prin aprobarea lor de către titularul de drept al competenței sau de către titularul unei competențe delegate în condițiile legii.
- 2.6.** Se supun aprobării ordonatorului de credite numai operațiunile care respectă cerințele de legalitate, regularitate și încadrare în limitele prevederilor (angajamentelor) bugetare aprobate, care poartă viza de control financiar preventiv propriu.
- 2.7.** Nu intră în sfera controlului financiar preventiv propriu analiza și certificarea situațiilor financiare și/sau patrimoniale, precum și verificarea operațiunilor deja efectuate.

3. DEFINIȚII ȘI PRESCURTĂRI

3.1. Definiții

- 3.1.1.** Angajamentul bugetar - orice act prin care o autoritate competenta, potrivit legii, afectează fonduri publice unor anumite destinații, în limita creditelor bugetare aprobate.
- 3.1.2.** Angajament bugetar individual - Angajament specific unei anumite operațiuni noi care urmează să se efectueze.
- 3.1.3.** Angajament bugetar global – Angajament caracteristic cheltuielilor curente de natura administrativă, ce se efectuează în mod repetat pe parcursul aceluiași exercițiu bugetar, cum ar fi:
- a) cheltuieli de deplasare;
 - b) cheltuieli de protocol;
 - c) cheltuieli de întreținere și gospodărie (încălzit, iluminat, apă, canal, salubritate, poștă, telefon, radio, furnituri de birou etc.);
 - d) cheltuieli cu asigurările;
 - e) cheltuieli cu chiriile;
 - f) cheltuieli cu abonamentele la reviste, buletine lunare etc.
- 3.1.4.** Angajament legal - Orice act cu efect juridic prin care se creează (în cazul actelor administrative sau al contractelor) sau se constată (în cazul legilor, hotărârilor Guvernului, acordurilor, hotărârilor judecătorești) obligații de plată pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public. Angajamentul legal trebuie să se prezinte sub formă scrisă și să fie

semnat de ordonatorul de credite. Angajamentul legal ia forma unui contract de achiziție publică, comandă, convenție, contract de munca, acte de control, acord de împrumut etc.

- 3.1.5.** Control financiar preventiv propriu - Activitate prin care se verifică legalitatea și regularitatea operațiunilor efectuate pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, înainte de aprobarea acestora și încadrarea în limitele creditelor bugetare.
- 3.1.6.** Prevederi bugetare - Suma aprobată prin bugetul propriu, reprezentând limita maximă până la care se pot angaja, ordonanța și efectua plăți în cursul unui an bugetar pentru angajamentele contractate în cursul exercițiului bugetar anual.
- 3.1.7.** Compartiment de specialitate - Orice entitate organizatorică din cadrul instituției direcție, serviciu, compartiment, birou, centru.
- 3.1.8.** Economicitate - minimizarea costului resurselor alocate pentru atingerea rezultatelor estimate ale unei activități, cu menținerea calității corespunzătoare a acestor rezultate.
- 3.1.9.** Eficacitate - gradul de îndeplinire a obiectivelor programate pentru fiecare activitate și raportul dintre efectul proiectat și rezultatul efectiv al acesteia.
- 3.1.10.** Eficiență - maximizarea rezultatelor unei activități în relație cu resursele utilizate.
- 3.1.11.** Fonduri publice - Sumele alocate din bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele fondurilor speciale, bugetul trezoreriei statului, bugetele instituțiilor publice autonome, bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetul de stat, bugetele instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, bugetul fondurilor provenite din credite externe contractate sau garantate de stat și ale căror rambursare, dobânzi și alte costuri se asigură din fonduri publice, bugetul fondurilor externe nerambursabile, credite externe contractate sau garantate de autoritățile administrației publice locale, împrumuturi interne contractate de autoritățile administrației publice locale, precum și din bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale.
- 3.1.12.** Legalitate - caracteristica unei operațiuni de a respecta toate prevederile legale care îi sunt aplicabile, în vigoare la data efectuării acesteia.
- 3.1.13.** Lichidarea cheltuielilor – Fază în procesul execuției bugetare în care se verifică existența angajamentelor, se determină sau se verifică realitatea sumei datorate, se verifică condițiile de exigibilitate ale angajamentului legal pe baza documentelor justificative care atestă operațiunile respective și se dă "Bun de plată".
- 3.1.14.** Operațiune - orice acțiune cu efect financiar pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, indiferent de natura acesteia.
- 3.1.15.** Oportunitate - caracteristica unei operațiuni de a servi în mod adecvat, în circumstanțe date, realizării unor obiective ale politicilor asumate.
- 3.1.16.** Ordonator de credite - persoana împuternicită prin lege sau prin delegare, potrivit legii, să dispună și să aprobe operațiuni.
- 3.1.17.** Ordonanțarea cheltuielilor - fază în procesul execuției bugetare în care se confirmă că livrările de bunuri au fost efectuate sau alte creanțe au fost verificate și că plata poate fi realizată.

- 3.1.18.** Patrimoniu public - totalitatea drepturilor și obligațiilor statului, unităților administrativ-teritoriale sau ale entităților publice ale acestora, dobândite sau asumate cu orice titlu. Drepturile și obligațiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale se referă atât la bunurile din domeniul public, cât și la cele din domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale.
- 3.1.19.** Proiect de operațiune - orice document prin care se urmărește efectuarea unei operațiuni, în forma pregătită în vederea aprobării sale de către ordonatorul de credite, potrivit legii.
- 3.1.20.** Realitatea „serviciului efectuat” - bunurile au fost livrate, lucrările executate și serviciile prestate sau, după caz, existența unui titlu care să justifice plata: titlu executoriu, acord de împrumut, acord de grant etc.
- 3.1.21.** Regularitate - caracteristica unei operațiuni de a respecta sub toate aspectele ansamblul principiilor și regulilor procedurale și metodologice care sunt aplicabile categoriei de operațiuni din care face parte.
- 3.1.22.** Responsabil cu controlul financiar preventiv - Persoana/persoanele desemnate prin decizie de către conducătorul instituției pentru exercitarea controlului financiar preventiv propriu.

4. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

- 4.1.** OG nr. 119 din 31 august 1999 privind controlul intern și controlul financiar preventiv, republicat, cu modificările ulterioare;
- 4.2.** Legea 500 din 11 iulie 2002 privind finanțele publice, modificata si completata;
- 4.3.** OMFP nr.1792 din 24 decembrie 2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale;
- 4.4.** OMFP nr. 923 din 11 iulie 2014 pentru aprobarea Normelor metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar preventiv și a Codului specific de norme profesionale pentru persoanele care desfășoară activitatea de control financiar preventiv propriu

5. ELEMENTE DE INTRARE

Documentele în care sunt consemnate operațiunile patrimoniale, înainte ca acestea să devină acte juridice, prin aprobarea lor de către ordonatorul principal de credite.

6. RESURSE NECESARE

- 6.1. Resurse materiale** produse consumabile de papetărie și birotică, linii telefonice, materiale informatice, calculatoare personale, acces la baza de date, imprimanta, internet.
- 6.2. Resurse umane** - persoanele implicate prin sarcinile de serviciu în punerea în aplicare a procedurilor operaționale sunt: conducătorul instituției și persoanele care exercită controlul financiar preventiv propriu.

6.3. Resurse financiare sunt prevăzute în bugetul instituției și sunt necesare pentru achiziționarea resurselor materiale.

7. REALIZAREA PROCESULUI

7.1. Condiții generale de exercitare a controlului financiar preventiv propriu

7.1.1 Controlul financiar preventiv propriu are drept scop identificarea proiectelor de operațiuni (denumite în continuare operațiuni) care nu respectă condițiile de legalitate și regularitate și/sau, după caz, de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și de angajament și prin a căror efectuare s-ar prejudicia patrimoniul public și/sau fondurile publice.

7.1.2. Controlul financiar preventiv propriu are drept scop certificarea faptului că proiectele de operațiuni respectă condițiile de legalitate și regularitate și de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și de angajament aprobate pentru instituție.

7.1.3. Controlul financiar preventiv propriu al operațiunilor se exercită pe baza actelor și/sau documentelor justificative certificate în privința realității, regularității și legalității, de către conducătorii compartimentelor de specialitate emitente.

7.1.4. Operațiunile ce privesc acte juridice prin care se angajează patrimonial entitatea publică se supun controlului financiar preventiv propriu după avizarea lor de către compartimentele de specialitate juridică și financiar-contabilă.

7.1.5. Persoanele în drept să exercite controlul financiar preventiv propriu pot cere avizul serviciului buget ori de câte ori consideră că necesitățile o impun.

7.1.6. Controlul financiar preventiv constă în verificarea sistematică a operațiunilor care fac obiectul acestuia, din punct de vedere al:

- a) respectării tuturor prevederilor legale care le sunt aplicabile, în vigoare la data efectuării operațiunilor (**control de legalitate**);
- b) îndeplinirii sub toate aspectele a principiilor și a regulilor procedurale și metodologice care sunt aplicabile categoriilor de operațiuni din care fac parte operațiunile supuse controlului (**control de regularitate**);
- c) încadrării în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament, după caz (**control bugetar**).

7.1.7. Obiectivele verificării proiectelor de operațiuni supuse vizei de control financiar preventiv propriu, sunt detaliate, prin liste de verificare în conformitate cu prevederile legale.

7.1.8. Viza de control financiar preventiv propriu se exercită prin semnătura persoanei desemnate și prin aplicarea sigiliului personal, care va cuprinde următoarele informații: denumirea entității publice; mențiunea "vizat pentru control financiar preventiv propriu"; numărul sigiliului (numărul de identificare a titularului acestuia); data acordării vizei (an, luna, zi).

7.1.9. Datele din documentele prezentate la viza de control financiar preventiv propriu se înscriu în Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv propriu.

7.2. Organizarea controlului financiar preventiv propriu

- 7.2.1.** Controlul financiar preventiv propriu se exercită, prin viză, de responsabilul CFPP desemnat prin decizie de către conducatorul instituției. Actul de numire cuprinde și limitele de competență în exercitarea controlului financiar-preventiv. Persoanele care exercită controlul financiar preventiv propriu sunt altele decât cele care efectuează operațiunea supusă vizei.
- 7.2.2.** Numirea, suspendarea, destituirea sau schimbarea personalului care desfășoară activități de control financiar preventiv propriu se face de către conducatorul instituției.
- 7.2.3.** Documentele prezentate la viza de control financiar preventiv propriu se înscriu în „Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv propriu”, registru ținut în format fizic la nivelul instituției.

7.3. Procedura de control

- 7.3.1.** Documentele care privesc operațiuni asupra cărora este obligatorie exercitarea controlului financiar preventiv propriu, se transmit de către compartimentele de specialitate, care inițiază operațiunea, la serviciul buget în vederea prezentării la viză responsabililor CFPP.
- 7.3.2.** Documentele privind operațiunile prin care se afectează fondurile publice și/sau patrimoniul public vor fi vizate de către compartimentele de specialitate și se prezintă la viză însoțite de: note de fundamentare, de acte și/sau documente justificative și după caz de o “Propunere de angajare a unei cheltuieli” și/sau de un “Angajament bugetar individual/global” sau de o „Ordonanță de plată”, întocmite conform Anexelor prevăzute în OMFP 1792/2002 cu modificările ulterioare.
- 7.3.3.** Documentele justificative vor fi prezentate la viză certificate și semnate de către **conducătorii** compartimentelor de specialitate, care au inițiat operațiunea respectivă.
- 7.3.4.** Persoana desemnată cu controlul financiar preventiv propriu, procedează într-o primă etapă la verificarea îndeplinirii condițiilor de formă cerute de documente, cu privire la :
- completarea acestora în concordanță cu conținutul lor ;
 - existența semnăturilor persoanelor autorizate din cadrul compartimentelor de specialitate;
 - existența actelor justificative specifice operațiunii prezentate la viză.
- 7.3.5.** Dacă la această primă verificare, prin parcurgerea listei de verificare, cel puțin unul dintre elementele verificării formale nu este îndeplinit, atunci operațiunea nu poate fi autorizată. Pentru simplificarea și accelerarea circuitului administrativ, în astfel de situații nu se face consemnarea refuzului de viză, procedându-se la restituirea documentelor către compartimentul care a inițiat operațiunea, indicându-se în scris motivele restituirii.
- 7.3.6.** După efectuarea controlului formal, responsabilul CFPP înregistrează documentele în “Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv propriu” și efectuează, prin parcurgerea listei de verificare, controlul operațiunii din punct de vedere al

legalității, regularității și al încadrării în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament. Pentru operațiunile exprimate în valută, echivalentul în lei se stabilește utilizându-se cursul de schimb prevăzut în documentele aduse la viză. Dacă în documentele respective nu este o astfel de prevedere, se va utiliza cursul de schimb calculat de BNR, valabil în ziua respectivă.

- 7.3.7.** Dacă necesitățile o impun, în vederea exercitării unui control preventiv propriu cât mai complet, se pot solicita și alte acte justificative, precum și avizul serviciului juridic.
- 7.3.8.** În efectuarea controlului financiar preventiv propriu de către responsabilul CFPP, parcurgerea *Listei de verificare* specifică operațiunii primită la viză, este obligatorie, dar nu și limitativă.
- 7.3.9.** Dacă în urma verificării de fond operațiunea îndeplinește condițiile de legalitate, regularitate și, după caz, de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament, se acordă viza prin aplicarea sigiliului și a semnăturii pe exemplarul documentului care se arhivează conform prevederilor legale pentru documente financiar-contabile.
- 7.3.10.** Prin acordarea vizei se certifică implicit și îndeplinirea condițiilor menționate în listele de verificare.
- 7.3.11.** Documentele vizate și actele justificative sunt restituite compartimentului de specialitate emitent, în termenul prevăzut în **Situația** privind operațiunile supuse controlului financiar preventiv, documentele justificative și circuitul acestora, în vederea continuării circuitului acestora, consemnându-se acest fapt în Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv.

7.4. Refuzul de viză

- 7.4.1.** Dacă în urma verificării se constată că cel puțin un element de fond cuprins în lista de verificare nu este îndeplinit, că operațiunile nu întrunesc condițiile de legalitate, regularitate și, după caz, de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament, responsabilul CFPP va refuza, motivat, în scris, acordarea vizei de control financiar preventiv propriu, va întocmi formularul de refuz de viză conform prevederilor legale și va consemna acest fapt în Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv propriu.
- 7.4.2.** Refuzul de viză, însoțit de actele justificative semnificative, va fi adus la cunoștință ordonatorului de credite, iar celelalte documente se vor restitui sub semnătură, compartimentului de specialitate care a inițiat operațiunea. La refuzul de viză se anexează un exemplar al listei de verificare în care se indică elementul/elementele a cărui/ale căror cerință/cerințe nu este/nu sunt îndeplinită/îndeplinite.
- 7.4.3.** Cu excepția cazurilor în care refuzul de viză se datorează depășirii creditelor bugetare și/sau de angajament, operațiunile refuzate la viză se pot efectua pe propria răspundere a ordonatorului de credite.
- 7.4.4.** Efectuarea pe propria răspundere a operațiunii refuzate la viza de control financiar preventiv propriu se face printr-un act de decizie emis de ordonatorul de credite. O copie a actului de

decizie se transmite persoanei desemnate cu exercitarea controlului financiar preventiv propriu care a refuzat viza și Biroului de audit intern.

7.4.5. În toate cazurile în care, ca urmare a unui refuz de viză de control financiar preventiv propriu, ordonatorul de credite dispune, în condițiile prevăzute de actele normative în vigoare, efectuarea operațiunii pe propria răspundere, responsabilul CFPP are obligația să informeze în scris Curtea de Conturi, Ministerul Finanțelor Publice și ministerul de resort. Informarea organului ierarhic superior se va face imediat ce a fost dispusă efectuarea operațiunii. Astfel, vor fi transmise actul de decizie internă și motivația refuzului de viză, în copie. Conducătorul organului ierarhic superior are obligația de a lua măsurile legale pentru restabilirea situației de drept. Dacă prin operațiunea refuzată la viză și efectuată pe propria răspundere de către conducătorul entității publice, se prejudiciază patrimonial entitatea, iar conducătorul organului ierarhic superior nu a dispus măsurile legale, atunci va fi sesizată inspecția centrală a Ministerului Finanțelor Publice. Cu ocazia controalelor efectuate de către Curtea de Conturi, aceasta va fi informată cu privire la aceste situații.

8. Obiectivele procesului și indicatorii de performanță

Obiectivul procesului

- respectarea condițiilor de legalitate și regularitate
- încadrarea în limitele și destinația creditelor bugetare aprobate

Indicatorul procesului

- nicio neconformitate identificată în derularea procesului
- nicio abatere de la BVC aprobat.

9. ELEMENTE DE IEȘIRE

Rapoarte trimestriale cu privire la activitatea de control financiar preventiv propriu, care cuprind situația statistică a operațiunilor supuse controlului financiar preventiv propriu și sinteza motivațiilor pe care s-au întemeiat refuzurile de viză .

10. RESPONSABILITĂȚI

10. 1. Ordonatorul de credite

- 10.1.1.** Numește, suspendă, destituie sau schimbă persoanele împuternicite să exercite, prin viză, controlul financiar preventiv propriu. Actul de numire cuprinde și limitele de competență în exercitarea controlului financiar-preventiv propriu.
- 10.1.2.** Aprobă operațiunile vizate în prealabil de control financiar preventiv propriu, în condițiile legii.
- 10.1.3.** Poate să angajeze proiecte de operațiuni refuzate la viza de CFPP numai pe proprie răspundere, prin act de decizie internă, în condițiile legii.

10.2. Compartimentul de specialitate

- 10.2.1.** Elaborează proiectele angajamentelor legale prin care se creează obligații de plată pe seama fondurilor publice sau a veniturilor proprii.
- 10.2.2.** Întocmește referatul și estimează valoarea operațiunii supuse aprobării.
- 10.2.3.** Întocmește devizul estimativ pentru deplasările în țară ale personalului din subordine.
- 10.2.4.** Emite propunerea de angajare și angajamentul bugetar a unei cheltuieli aferentă operațiunilor aprobate.
- 10.2.5.** Prezintă responsabilului CFPP în vederea acordării vizei, toate documentele înaintea semnării acestora de ordonatorul de credite.
- 10.2.6.** Efectuează operațiunea de certificare a existenței obligației de plată prin verificarea documentelor justificative și confirmarea pe propria răspundere că această verificare a fost realizată.
- 10.2.7.** Întocmește și vizează ordonanțarea de plată ce este însoțită de documentele justificative în original care poartă toate vizele legale (certificarea în privința realității, regularității și legalității și „Bun de plată”).
- 10.2.8.** Conducătorii compartimentelor de specialitate răspund pentru realitatea, regularitatea și legalitatea operațiunilor ale căror acte și/sau documente justificative le-au certificat sau avizat.
- 10.2.9.** Obținerea vizei de control financiar preventiv propriu pe documente, care cuprind date nereale sau inexacte și/sau care se dovedesc ulterior nelegale, nu exonerează de răspundere pe conducătorii compartimentelor de specialitate care le-au întocmit.

10.3. Responsabilul CFPP

- 10.3.1.** Acordă vize de control financiar preventiv propriu, în condițiile legii.
- 10.3.2.** Refuză acordarea vizei de control financiar preventiv dacă consideră că nu sunt îndeplinite condițiile legale.

- 10.3.3.** Înregistrează documentele supuse vizei în Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv propriu.
- 10.3.4.** Monitorizează încadrarea angajamentelor legale în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament.
- 10.3.5.** Coordonatorul CFPP de la nivelul instituției Raportează trimestrial la Ministerului Finanțelor Publice situația statistică a operațiunilor supuse controlului financiar preventiv.
- 10.3.6.** Persoanele în drept să exercite controlul financiar preventiv propriu răspund, potrivit legii, în raport de culpa lor, pentru legalitatea, regularitatea și încadrarea în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament, în privința operațiunilor pentru care au acordat viza de control financiar preventiv propriu.
- 10.3.7.** Persoanele în drept să exercite viza de control financiar preventiv propriu au obligația de a ține evidența proiectelor de operațiuni refuzate la viza de control financiar preventiv propriu.

6. Controlul și monitorizarea proiectelor finanțate din Fonduri Europene. Forme de infracțiune financiară sau de fraudă financiară

România este responsabilă pentru gestionarea și controlul programelor operaționale, stabilind reguli de eligibilitate a cheltuielilor finanțate din instrumente structurale, în conformitate cu Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006.

Supravegherea proiectelor se realizează de Organismul Intermediar în vederea monitorizării îndeplinirii indicatorilor fixați prin contract în scopul atingerii rezultatelor stabilite. Monitorizarea presupune urmărirea atât a progresului fizic dar și a celui procedural în ceea ce privește implementarea proiectului. Acest proces începe în momentul semnării contractului de finanțare și se termină la 3 sau 5 ani după finalizarea proiectului. Pentru realizarea monitorizării fizice, beneficiarul este obligat să prezinte organismului intermediar o serie de rapoarte. Pe parcursul implementării proiectului, este necesar a fi redactate rapoarte trimestriale de progres tehnic și raportul final de implementare. Pentru perioada post-implementare, raportul privind durabilitatea investiției, anual, timp de 3 sau 5 ani după finalizarea proiectului. Prin acest document se confirmă faptul că investiția demarată prin intermediul proiectului nu a trecut prin modificări substanțiale în conformitate cu art. 57 alin 1 din Regulamentul Comisiei Europene nr 1083/2006. De asemenea, se vor desfășura și vizite la fața locului care facilitează comunicarea dintre reprezentanții Organismului Intermediar și beneficiari în vederea discutării despre problemele care pot bloca implementarea corespunzătoare a proiectului. Astfel, vizita de monitorizare, are scopul să asigure faptul că proiectul se derulează conform contractului de finanțare; să identifice, în timp util, posibile probleme și să propună măsuri de rezolvare ale acestora, precum și îmbunătățirea activității de implementare; să identifice elementele de succes ale proiectului și să creeze o comunicare corespunzătoare între ofițerul de monitorizare și beneficiar cu privire la activitatea fiecăruia.

În ceea ce privește perioada de implementare a proiectelor, autorităților nu le este impus prin reglementări europene să realizeze verificări la fața locului în privința tuturor proiectelor, ci de obicei, pe baza unui eșantion reprezentativ astfel încât să se asigure realitatea și legalitatea implementării proiectelor. Acest eșantion este stabilit urmare a unei analize de risc realizate la nivelul fiecărei instituții implicate. Verificările sunt finalizate cu întocmirea unui raport de control ce va fi comunicat beneficiarului. În funcție de constatări, raportul va conține recomandări ce vor trebui implementate de către beneficiar și/sau corecții financiare, ce vor fi individualizate într-un proces verbal de constatare, aceste sume făcând obiectul recuperării.

Pentru majoritatea instituțiilor publice ce sunt dornice de a accesa fonduri europene, controlul ulterior constituie poate, una din cele mai importante probleme și unul din motivele de reținere. România a devenit prima țară din Europa care a înființat o structură cu competențe exclusiv în domeniul protecției intereselor financiare ale U.E., Departamentul pentru lupta antifraudă. Având în vedere complexitatea sistemului de finanțare din fondurile europene, rețeaua instituțională din România implicată în verificarea cheltuirii acestor fonduri, respectiv identificarea și sancționarea neregulilor și fraudelor cuprinde: Departamentul pentru Luptă Antifraudă, autoritățile de management pentru programele în derulare, autoritățile de plată, Direcția Națională Anticorupție (DNA) și organisme intermediare.

6.1. Succesul sau eșecul unui proiect

Orice proiect se dorește a fi un succes, însă nu toate se încheie într-o astfel de notă. Factorii principali care influențează succesul unui proiect sunt (Androniceanu Armenia (coord.), 2004, pag 346): echipa de proiect competentă și motivată; management eficient al proiectului; prezentarea corectă a intereselor prin participare; planificarea atentă; abordarea problemelor reale ale grupurilor țintă; respectarea angajamentelor de către părțile implicate; capacitatea organizațională.

Obținerea unor rezultate performante se bazează în primul rând pe factorul uman, pe aptitudinile conducătorului de proiect și ale întregii echipe și se referă la parcurgerea corectă a tuturor etapelor.

Eșecul unui proiect, în ceea ce privește accesarea fondurilor europene nerambursabile, poate fi cauzat datorită problemelor create din două perspective.

Prima perspectivă se referă la elaborarea cererilor de finanțare, astfel încât acestea să aibă șanse reale de aprobare pentru finanțare; din această perspectivă este important momentul depunerii, pentru apelurile cu depunere cu termen limită, încât acestea să obțină la evaluare un punctaj cât mai apropiat de punctajul maxim posibil.

Principalele greșeli ale solicitanților de finanțare constatate cu ocazia parcurgerii etapelor de finanțare în care se evaluează proiectele propriu-zis, pot fi clasificate astfel:

- greșeli legate de eligibilitate (alegerea unei idei de proiect care nu respectă cerințele din ghidul solicitantului, solicitant sau partener neeligibil, includerea de activități neeligibile, grup țintă neeligibil);
- greșeli legate de completarea bugetului (includerea unor cheltuieli neeligibile ca eligibile, greșeli de aritmetică în calculul bugetului, incompatibilitate între buget și metodologie, neîncadrarea bugetului în limitele permise de ghid, lipsa unei analize realiste cu privire la modul de obținere a resurselor, supraestimarea costurilor eligibile);
- greșeli legate de completarea cererii de finanțare, atât din punct de vedere al formei (neconformitate administrativă), cât și al conținutului (ignorarea unor aspecte specifice precum achizițiile publice, egalitatea de șanse, informare și publicitate, generarea de venituri etc.).

Erorile apar atunci când plățile sunt afectate de probleme de legalitate, dar și de regularitate, de exemplu atunci când plățile sunt solicitate de beneficiari neeligibili, pentru cheltuieli care nu sunt supuse finanțării de către UE sau când nu sunt respectate condițiile pentru acordarea sprijinului financiar. Aceste probleme (raportate drept erori) intervin pentru că:

-beneficiarii prezintă declarații incorecte;

- beneficiarii nu respectă condițiile de obținere și de utilizare a ajutorului acordat de UE. Existența unor condiții complexe și care acoperă o gamă largă de aspecte poate face dificilă atât respectarea lor de către beneficiari, cât și verificarea acestei respectări de către autoritățile de gestiune. Atunci când condițiile nu sunt clare, ele pot conduce la interpretări și pot duce la autorizarea cheltuielilor în contextul unei culturi axate pe utilizarea bugetului (și anume atunci când se exercită o presiune pentru cheltuirea bugetului disponibil, fără a se examina dacă acesta răspunde unor nevoi reale);
- verificările și controalele efectuate de Comisie, de organismele de gestiune ale statelor membre și de alți auditori care certifică cheltuielile nu permit prevenirea, detectarea și corectarea declarațiilor de cheltuieli care sunt eronate;
- pentru a evita pierderea fondurilor, statele membre și alți intervenienți care au ca sarcină execuția bugetului se concentrează asupra utilizării acestuia (absorbția cheltuielilor) în intervalul de timp alocat, în loc să asigure o utilizare corespunzătoare sau eficace a fondurilor. Modul de alocare a pachetelor financiare anuale către statele membre consolidează o cultură axată pe soldurile nete și pe redistribuirea bugetului UE.

Cea de-a doua perspectivă, implementarea proiectelor aprobate pentru finanțare, pune sub semnul întrebării finalizarea obținerii definitive a finanțării cu succes. Această etapă reprezintă aspectul cel mai dificil de realizat, mai ales că implementarea corectă a proiectului include și rambursarea sumelor corespunzătoare cheltuielilor eligibile, conform contractelor de finanțare încheiate cu autoritățile de management sau cu organismele intermediare.

Dacă pentru elaborarea cererilor de finanțare majoritatea solicitanților au apelat la forme de consultanță, implementarea cererilor aprobate se realizează de regulă "in house", acest lucru fiind cauzat de lipsa de fonduri a întreprinderilor sau de resursa umană insuficientă a firmelor de consultanță care este orientată pe consiliere în elaborarea cererilor și mai puțin pe implementarea acestora. Entitățile însă, se confruntă de asemenea cu problema resursei umane nespecializată în acest domeniu, ceea ce conduce la erori în atât în elaborarea cât și în implementarea proiectelor.

Prin regula n+2 se impune o restricție periculoasă, și anume că proiectul trebuie finalizat în termen de 2 ani de la semnarea contractului. În funcție de aceste condiții, în care solicitanții pot risca pierderea sprijinului financiar sau rambursarea acestuia, după ce au fost făcute cheltuielile prevăzute în proiect, de realizarea achiziției publice în conformitate cu prevederile legii, pot depinde succesul inițiativei, pierderi însemnate, sau în cazul operatorilor economici chiar faliment.

Din 2007, anul aderării la Uniunea Europeană a crescut semnificativ responsabilitatea statului membru prin prisma contribuției financiare naționale. Fondurile au creat contextul dezvoltării economice dar și apariția unui nou tip de infracțiune complexă – fraudarea fondurilor nerambursabile, care nu se regăsește în actualul Cod Penal – ca izvor principal al dreptului penal ci este reglementată prin legislație specială, actualizată continuu.

6.2. Frauda în proiectele finanțate din fonduri europene. Studii de caz

Infracțiunile financiare sau fraudele financiare reprezintă un termen generic utilizat pentru a desemna activitățile ilegale sau infracționale desfășurate în legătură cu, sau în cadrul unei instituții

prin care se urmărește obținerea unor câștiguri sau a unor avantaje ilicite de către cei care la comit. Ex.:

- Deturnare de fonduri, însușire ilegală de active, delapidare: furtul activelor aparținând unei instituții (active monetare / numerar, bunuri, etc.) de către membri din conducerea instituției, alte persoane care ocupă funcții importante sau de către orice angajat în beneficiul propriu,
- Abuz de încredere: acțiuni intenționate comise cu scopul de a induce în eroare persoane aflate în funcții de încredere și a obține astfel avantaje personale sau câștiguri financiare,
- Prezentarea eronată a datelor, fals în declarații: modificarea sau prezentarea situațiilor financiare într-un mod care nu reflectă adevărata valoare sau operațiunile financiare reale ale unei instituții.

Corupția, darea și luarea de mită (precum și șantajul) reprezintă utilizarea ilegală a unei poziții oficiale pentru a obține avantaje prin încălcarea propriilor îndatoriri. Se poate referi și la promiterea unor avantaje economice sau a altor favoruri, recurgerea la intimidare sau șantaj, precum și la acceptarea unor astfel de promisiuni.

Combaterea corupției reprezintă una dintre prioritățile administrației centrale și locale. Este însă esențial să se reușească prevenirea actelor și faptelor de corupție și abia apoi, în cazul producerii acestora, să se procedeze la sancționarea lor, conform legii.

Din experiența acumulată în ultimii ani se poate trage și concluzia că sancționarea, chiar severă a actelor și faptelor de corupție nu produce schimbări sistemice importante și nu descurajează suficient potențialii făptuitori.

În procesul prevenirii actelor și faptelor de corupție esențiale sunt:

- Perfecționarea cadrului legislativ,
- Promovarea principiilor bunei guvernări și în mod special a transparenței,
- Sensibilizarea societății civile și sprijinul acordat acesteia în controlul exercitat asupra administrației publice centrale și locale.

O bună modalitate de intervenție în sensul prevenirii corupției o constituie, de exemplu, utilizarea bugetării pe programe orientate către performanță.

În aceste condiții, prin accesul neîngrădit al cetățenilor la bugetul elaborat într-o formă ușor accesibilă și comprehensibilă, în care obiectivele, rezultatele urmărite și costurile aferente sunt clar precizate se asigură o responsabilizare sporită a administrației publice și o limitare a posibilităților de utilizare discreționară, sau ilegală a resurselor.

O bună soluție pentru combaterea corupției o constituie elaborarea *codurilor de conduită etică* care să reglementeze activitatea unor corpuri profesionale. Un exemplu este prezentat în continuare.

Codul privind conduita etică și profesională în domeniul auditului financiar

Codul are ca obiective îndeplinirea a patru cerințe de bază:

- **Credibilitate:** În întreaga societate se manifestă nevoia de credibilitate a informațiilor și sistemelor de informație.
- **Profesionalism:** Clienții, angajatorii și alte părți interesate au nevoie de persoane care să poată fi identificate cu exactitate drept profesioniști în cadrul domeniului de audit financiar.
- **Calitatea serviciilor:** Este necesară asigurarea că toate serviciile obținute de la un auditor financiar sunt efectuate la cel mai înalt standard de performanță.
- **Încredere:** Utilizatorii serviciilor furnizate de auditorii financiari trebuie să poată avea încredere că există un cadru general al conduitei eticii și profesionale care guvernează desfășurarea acestora.

În scopul atingerii obiectivelor profesiei de auditor financiar, auditorii financiari trebuie să respecte următoarele principii fundamentale.

- **Integritatea:** Un auditor financiar trebuie să fie direct și onest în desfășurarea serviciilor profesionale.
- **Obiectivitatea:** Un auditor financiar trebuie să fie corect și nu trebuie să îngăduie ca obiectivitatea să fie afectată de prejudecăți, conflicte de interese sau influențe externe.

Competența profesională și atenția cuvenită: un auditor financiar trebuie să desfășoare serviciile profesionale cu atenția cuvenită, competență și conștiinciozitate, și are datoria permanentă de a menține cunoștințele și aptitudinile profesionale la nivelul necesar pentru a se asigura că un client sau un angajator beneficiază de avantajele unui serviciu profesional competent, bazat pe cele mai noi aspecte de practică, legislație și tehnici

Indiferent dacă neregulile aferente fondurilor europene sunt din punct de vedere al intenției, neintenționate sau intenționate (ceea ce se traduce prin fraudă), plățile aferente acestora în cazul în care s-au efectuat vor trebui înapoiate.

În sensul fondurilor structurale, o definiție este regăsită în articolul 1a din Regulamentul (CE) nr. 1681/94: „neregulă» înseamnă orice încălcare a unei dispoziții a dreptului comunitar care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a unui operator economic care are sau ar putea avea ca efect un prejudiciu la adresa bugetului general al Uniunii Europene prin imputarea unei cheltuieli necorespunzătoare bugetului general”.

Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (ACFE) („Managing the Business Risk of Fraud – A Practical Guide”, the Institute of Internal Auditors, the American Institute of Certified Public Accountants and the Association of Certified Fraud Examiners . utilizează o denumire specifică ale tipurilor de fraudă care se pot infiltra într-o entitate. Vorbim de o clasificare a fraudelor în trei categorii, ca punct de plecare pentru o entitate în a identifica domenii vulnerabile în ceea ce privește partea de fraude. În primul rând, o denaturare intenționată a declarațiilor financiare (de exemplu, o declarație incorectă a veniturilor realizate). În al doilea rând, orice tip de deturnare ce se referă la rambursări frauduloase de cheltuieli. În sfârșit, noțiunea de corupție (spre exemplu, mită, manipularea documentațiilor de cerere de oferte, nedeclararea unor conflictelor de interese).

România se clasează pe locul doi, după Italia, ca număr de cazuri de fraudare a fondurilor europene, și pe locul 3 – după Italia și Polonia, în ceea ce privește sumele deturnate, potrivit

raportului postat de Comisia Europeană. România se regăsește printre statele cu cele mai multe cazuri de nereguli cu fonduri europene raportate drept fraude: Italia (302 cazuri), România (109 de cazuri), Bulgaria (97), Polonia (91), Danemarca (66). Din cele 109 de situații de fraude, 60 sunt aferente agriculturii, 23 – pe coeziune, și 26 de cazuri – fraude cu fonduri de preaderare. Irlanda este singura țară fără niciun caz încadrat la nereguli legate de fraudă

În ceea ce privește **achizițiile publice**:

I. Societatea A SA a aplicat pentru un sprijin comunitar în valoare de 6.000.000 RON (60% din valoarea totală eligibilă a proiectului) compusă din 4.980.000 RON (valoare eligibilă nerambursabilă din FEDR) și 1.020.000 RON (cofinanțare bugetul de stat) conform cererii de finanțare.

Valoarea eligibilă a proiectului a fost în valoare de 4.000.000 RON (40% din valoarea totală eligibilă a proiectului), iar suma neeligibilă a proiectului, ce include TVA aferentă valorii totale a proiectului, a fost de 1.200.000 RON. S-a acordat și prefinanțare în sumă de 2.100.000 RON, reprezentând 35% din valoarea finanțării nerambursabile a proiectului.

Proiectul a avut ca obiective specifice:

- Modernizarea a infrastructurii și a capacității de inovare;
- Îmbunătățire a produselor comercializate;
- Instruirea resurselor umane în vederea obținerii specializări internaționale pentru a coopera cu personal asemănător din Europa.

Constatări:

Organele de control au constatat că nu s-a respectat procedura de achiziție. Astfel, nu s-a elaborat documentația de atribuire, societatea nu a publicat anunțul de intenție într-un ziar național/local așa cum prevede legea și nu a transmis invitații de participare la cel puțin trei potențiali ofertanți. Practic, achizițiile în vederea ducerii la îndeplinire a primului obiectiv s-au făcut prin intermediul atribuirii directe.

Totodată, s-a constatat faptul că reprezentantul legal al societății A SA, a depus la Organismul Intermediar, pe lângă două cereri de plată și alte documente cu titlu "pontaj" întocmite în perioada respectivă de reprezentanți ai societății, prin care se atestă în mod neconform cu realitatea, prezența managerului de proiect, care era specialist nerezident în organizația gazdă pentru implementarea proiectului conform normei de timp pentru care a figurat angajat, deși în perioada aferentă proiectului acesta nu a fost prezent în România.

Din constatările organului de control reiese de asemenea faptul că s-a încălcat art. 5, alin. (6) și (7) din contractul de finanțare. Astfel, prin utilizarea sumei de 2.100.000 RON, acordată ca prefinanțare, pentru constituirea unei garanții reale mobiliare ce a fost necesară instituției bancare în vederea emiterii scrisorii de garanție, dar și în scopul efectuării de plăți neafectate proiectului, societatea nu a respectat condițiile care presupuneau că sumele provenite din prefinanțare se vor folosi exclusiv pentru cheltuieli eligibile. Luând în considerare faptul că, în categoria cheltuielilor eligibile se includeau doar achizițiile de bunuri și servicii înscrise în cererea de finanțare aprobată,

cheltuirea sumei aferentă prefinanțării conform descrierii anterioare, înseamnă o schimbare a destinației fondurilor comunitare prin încălcarea prevederilor legale.

Încadrare:

Fapta de a depune înscrisuri ce conțin informații neconforme cu realitatea în vederea justificării cheltuielilor resurse umane inclusiv cele aferente managerului de proiect, în cuantum de 45.000 RON, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă de obținere pe nedrept de fonduri din bugetul Uniunii Europene prevăzută în art. 20 Cod penal raportat la art. 181 din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare și ale infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prevăzută în art. 290 Cod penal.

În conformitate cu dispozițiile OG nr. 66/2011, autoritatea care are în activitate responsabilitatea gestionării fondurilor comunitare va proceda la stabilirea neregulii și a prejudiciului cauzat.

Constatările s-au trimis spre DNA în vederea cercetării amănunțite a cazului, săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 20 Cod penal coroborat cu art. 181 din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare, de art. 290 Cod penal și de art. 182 din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare, de art. 26 Cod penal coroborat cu art. 20 Cod penal.

II. Urmare unor verificări la societatea B SRL, beneficiar al fondurilor nerambursabile efectuate de Organismul Intermediar au rezultat următoarele:

Constatări:

Aspectul utilajelor achiziționate din fonduri comunitare este vechi și conduce la suspiciunea rezonabilă ca echipamentele nu sunt noi, așa cum prevede legea, ci sunt uzate, observându-se faptul că au fost vopsite a doua oară. Prin urmare, cheltuielile cu aceste patru echipamente nu pot fi încadrate în categoria cheltuielilor eligibile. De asemenea, noua hală destinată producției, nu este funcțională și nu se produc bunuri.

Pe cale de consecință, pe baza constatărilor a fost stabilită neeligibilă valoarea de 627.060 RON, compusă din cele două plăți intermediare virate către societatea B SRL, care a achitat suma care figura ca debit.

Astfel, s-au încălcat prevederile art. 19 alin. 1 din Ordinul nr. 477/20.02.2008 al Ministrului Economiei și Comerțului care menționează faptul că "activele achiziționate trebuie să fie noi".

Mai mult decât atât, organul de control a constatat că documentele justificative prezentate aferente echipamentelor au fost neconforme cu realitatea, fiind falsificate iar în fapt utilajele s-au obținut prin vânzări succesive ale aceluiași activ atât ca piese cât și ca un tot unitar, vânzătorul și beneficiarul fiind același.

Încadrare:

Fapta responsabililor de proiect de a prezenta documente asupra cărora există indicii că sunt neconforme cu realitatea, respectiv înscrisuri aferente procedurii de achiziție pentru o clădire și pentru echipamente, un document cu titlul Anunț de atribuire care a avut ca urmare imediată încasarea sumei totale de 627.060,06 RON, două certificate constatatoare având înscrise antetele, ștampilele și semnăturile reprezentanților societății B SRL, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 20 Cod Penal coroborat cu art. 181 alin. 1 și 3 din

Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare.

La acestea se adaugă și art 21, alin. (4), lit. f din Legea 571/2003 privind Codul fiscal: „cheltuielile înregistrate în contabilitate care nu au la bază un document justificativ potrivit legii, prin care să se facă dovada efectuării operațiuni sau intrări în gestiune după caz, potrivit normelor.”

Constatările au fost transmise către DNA în vederea efectuării de cercetări privind săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 20 Cod Penal raportat la art. 181 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare.

III. Societatea C SRL a depus documentația necesară și a obținut fonduri nerambursabile în valoare totală de 1.000.000 RON, fără TVA, din care 70% cofinanțare comunitară și națională, iar 30% - cofinanțarea privată.

Obiectivul principal al proiectului l-a constituit dezvoltarea și diversificarea producției, nu numai calitativ dar și cantitativ, pentru a-și internaționaliza activitatea și a facilita schimburi comerciale cu diverse țări.

Constatări:

S-au realizat trei tipuri de activități, în vederea îndeplinirii obiectivului propus după cum urmează:

- procurare de materiale publicitare,
- deschiderea unei pagini web,
- participare la târguri și expoziții internaționale prin misiuni economice în afara țării.

În scopul desfășurării primelor două activități, societatea C SRL a organizat o licitație, câștigătoare fiind societatea X SRL. Această firmă a emis câte o factură pentru fiecare serviciu prestat (realizare material publicitar și site web) societății C SRL în valoare totală de 300.000 RON. Societatea C SRL a achitat această sumă prin instrumente de plată bancare conform extraselor analizate iar în aceeași perioadă societatea care a încasat banii, societatea furnizoare a transferat valoarea încasată către societatea C SRL menționând la justificare prestarea unor servicii de consultant.

Ultima activitate a presupus o misiune economică în țări din America și a avut ca rezultat emiterea unei facturi în valoare de 250.000 RON de către societatea prestatoare. În realitate, pe baza documentelor verificate cheltuielile efectuate au fost în sumă totală de 40.000 RON. Serviciile au constat în transport și cazare iar societatea prestatoare a încasat suma de 300.000 RON.

În urma verificărilor, s-a emis o factură având înregistrată suma de circa 250.000 RON. Totuși, s-au efectuat cheltuieli în valoare de 30.000 RON.

Totodată, conform informațiilor pe care le-a furnizat banca la care societatea avea deschise conturi bancare, societatea furnizoare a încasat suma de 250.000 RON de la o alta societate, și în aceeași zi, a fost transferată, cu titlu de decontare către societatea K SRL. La fel cum s-a

Întâmplat și cu achiziția materialelor publicitare dar și cu deschiderea paginii web, returnarea acestor sume nu avea la bază contracte de consultanță încheiate în mod real între societatea de turism și societatea K SRL. Administratorul acestei societăți a recunoscut mecanismul de fraudare a fondurilor, având ca obiectiv realizarea unei simulare a plății pentru serviciile de cazare dar și pentru cele de transport, fără ca societatea în discuție să încaseze în mod real sumele de bani.

Societatea în cauză a avut rolul de a cheltui aparent banii reprezentând sume alocate prin bugetul proiectului pentru a fi decontate.

Despre factura care a fost emisă de societatea de turism se poate spune că a fost supraevaluată, urmare a înțelegerii prealabile cu emitentul documentului, respectiv cu reprezentantul societății. Înțelegerea prealabilă dintre beneficiarul finanțării nerambursabile și administratorul societății de turism a vizat, totodată, și returnarea în totalitate a sumei de 250.000 RON, creând în mod aparent realizarea plății unor servicii prestate în mod fictiv de firma de turism.

Încadrare:

Fapta beneficiarului de fonduri, de a prezenta documente financiare prin care susține în mod nereal cheltuirea sumelor de bani cu ocazia deplasării în străinătate, precum și omisiunea de a furniza informații referitoare la sumele de bani cheltuite, ambele acțiuni având ca scop obținerea pe nedrept a unor disponibilități bănești din bugetul comunității europene, este posibil să întrunească condițiile referitoare suspiciunii unei tentative la infracțiunea prevăzută de art. 181 alin 1, 2 și 3 din Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare precum și de art. 215 Cod Penal - Înșelăciune.

IV. Societatea D SRL a optat pentru obținerea de fonduri nerambursabile prin intermediul axei 3, în valoare de 450.000 RON.

Constatări:

Conform Ghidului Solicitantului, mai exact art 5.4, lit g), în proiectul depus este necesar să nu se indice sau să se facă referire la mărci sau producători de echipamente tehnice sau aplicații software necesare derulării proiectului. Societatea D SRL a încălcat documentațiile de lucru și a făcut referire la caracteristici tehnice și detalii care nu respectă neutralitatea tehnologică, detaliind ca cerințe tehnice tipuri de procesoare sau servere. În conformitate cu prevederile OUG nr.66/2011, constituie abatere aplicarea unor criterii de calificare și selecție sau a unor factori de evaluare nelegali. Cerința implementării încalcă normativele legale/proceduri de lucru din Ghidul Solicitantului și anume să nu se facă referire la anumiți producători sau mărci și din Anexa nr.5 – Declarația de Angajament punctul 9.

Cu privire la abaterea constatată conform OUG nr.66/2011 s-a aplicat o corecție financiară de 10% din valoarea contractului. Totuși, luând în considerare că au participat trei ofertanți, "se constată că nu a avut influență majoră asupra procesului de achiziție. Astfel,, valoarea corecției se reduce la 5% din valoarea nerambursabilă totală a contractului."

Sigur, societatea a adus argumente cu privire la acest aspect, însă acestea nu au ca efect înlăturarea deficienței constatate, întrucât nu s-a folosit sintagma sau echivalent în înscrisurile

Întocmite iar în declarația de angajament, beneficiarul se obligă să respecte neutralitatea tehnologică, adică să nu favorizeze o tehnologie sau marcă anume.

Încadrare:

S-a stabilit o corecție financiară de 5% aplicată la valoarea eligibilă nerambursabilă aferentă contractului de achiziție semnat cu societatea Y SRL, societate furnizoare. Concret, suma de 15.000 RON s-a recuperate din următoarea cerere de rambursare depusă de societate.

A fost încadrată ca neregulă și nu ca fraudă, fiind aplicată societății o corecție financiară.

V. S-a identificat urmare controalelor efectuate de autoritățile abilitate la Universitatea Z o neregulă cu privire la procedura de achiziție, cercetările fiind continuate de organismul intermediar.

Constatări:

Universitatea Z a utilizat în înscrisurile de atribuire criterii restrictive, având caracter discriminatoriu în vederea selecției unui partener. Cu toate ca beneficiarul a fost atenționat cu privire la aceste aspecte a continuat să mențină aceleași criterii. Societatea care candida pentru câștigarea licitației trebuia să demonstreze faptul că a înregistrat un profit pozitiv în ultimii patru ani, să prezinte un număr minim de patru referințe provenite de la universități din Uniune în care s-a implementat sistemul software oferit, și pe lângă aceste aspecte, prezentarea de referințe de la beneficiari de proiecte pentru a atesta experiența în acest domeniu. De asemenea, dovada experienței personalului implicat în proiect, prin diplome de absolvire a unor cursuri pe o anumită temă impusă.

Aspectele sesizate au fost menționate și în Decizia administrativă emisă de Tribunal și Sentința civilă emisă de Judecătoria Brașov.

Încadrare:

Cu privire la criteriile enumerate au fost considerate restrictive și discriminatorii încălcarea art.8 alin.1 lit.a din H.G. nr.925/2006, drept pentru care organul de control a încheiat procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor, prin care s-a stabilit o amendă contravențională în cuantum de 32.000 lei.

Organismul Intermediar a recuperat integral datoria, stabilită în Nota de constatare a neregulilor și de stabilire a corecțiilor financiare. Astfel, corecția financiară a fost stabilită la 25% calculată la valoarea contractului de achiziție publică, prin scăderea din cererea de rambursare finală.

VI. Societatea RETACT1 a obținut fonduri europene prin proiectul care a avut ca obiectiv creșterea durabilă a competitivității companiei prin adoptarea unui nou sistem informatic care să stabilizească condiții viabile, emulate pe procesul de afaceri al societății REFACT 1 SRL, cu accent pe gestionarea mai bună a campaniilor desfășurate și stabilirea unei relații profitabile și de lungă durată cu clienții. Acest obiectiv este în concordanță cu practicile și politicile Uniunii Europene în contextul Programului Operațional Creșterea Competitivității Economice, Axa 3.

Constatări:

Urmare derulării inspecției fiscale parțiale privind impozitul pe profit și TVA, organele de inspecție fiscală din București au constatat existența sumei de 654.800 RON în contul aferent proiectului din care suma de 577.600 RON reprezentând echipamente și aplicații informatice facturate în luna august de societatea FACT SRL. În plus, se constată aspectul că din evidența contabilă a societății FACT SRL. rezultă că aceste echipamente și aplicații informatice au fost achiziționate de la societatea REFACT SRL. În luna ianuarie a anului următor achiziției, societatea FACT SRL emite facturi de storno aferente echipamentelor informatice facturate în luna august. Din constatările rezultate urmare inspecției fiscale efectuate la societatea REFACT SRL și la societatea RETACT1 SRL și din controlul încrucișat efectuat la societatea FACT SRL rezultă că societățile verificate nu pot prezenta documente justificative din care să reiasă realitatea operațiunilor de facturare a echipamentelor și aplicațiilor informatice.

Urmare verificării suspiciunii de neregulă, echipa de control a constatat că beneficiarul societatea RETACT1 SRL a schimbat sediul social fără a notifica OI în termenul prevăzut în Contractul de finanțare. Totodată, organul de control a constatat faptul că în luna ianuarie anului următor achiziției au fost întocmite facturi de stornare[...] privind echipamentele și aplicațiile informatice facturate de societatea FACT SRL, cheltuieli rambursate de către Organismul Intermediar prin cererile de rambursare societății RETACT1 SRL, care au fost recunoscute de societatea RETACT1 SRL, dar nu au fost înregistrate în evidențele contabile.

Totodată, organul de control a constatat deschiderea procedurii insolvenței în ceea ce privește societatea RETACT1 SRL prin Încheierea pronunțată de Tribunalul declarare FALIMENT.

Încadrare:

În concluzie, organul de control a solicitat „recuperarea sumelor plătite către beneficiarul RETACT1 SRL întrucât acesta încalcă atât prevederile art.8 lit.a) Obligațiile Beneficiarului, din Contractul de finanțare cât și Declarația de Angajament anexată Cererii de finanțare. Mai mult decât atât, beneficiarul a făcut obiectul unei sesizări penale în ceea ce privește infracțiunea de înșelăciune prevăzută de Codul penal.

Cu privire la fals și uz de fals

VII. Societatea F SRL a depus documentația necesară în vederea obținerii de fonduri nerambursabile.

Constatări:

La cererea de finanțare s-au anexat două înscrisuri, certificatul de atestare fiscală prin care se adeverea faptul că societatea nu figurează cu datorii către bugetul de stat, dar și declarația pe proprie răspundere a societății respective a reprezentantului prin care menționează că îndeplinește toate condițiile impuse prin acest Program , axa și domeniu major de intervenție, amintite în Ghidul Solicitantului. Reprezentantul certifica de asemenea corectitudinea informațiilor din documentele depuse. În urma etapei de evaluare I s-a solicitat societății depunerea unei noi declarații în susținerea eligibilității. În urma acestei acțiuni, proiectul a fost ales câștigător al unei finanțări comunitare în sumă de 39.798,3 RON.

De asemenea, evaluatorii au mai solicitat în momentul semnării contractului, certificate de atestare fiscal la zi iar în urma verificării acestora s-a constatat că există indicii temeinice privind falsul în ceea ce privește aceste înscrisuri, întocmite doar în vederea încadrării în criteriile impuse. Cazul a mers pe circuit spre DALF care anchetând situația a descoperit prin informațiile transmise de ANAF că societatea figurează cu datorii, neplătindu-și obligațiile. ANAF a răspuns la solicitările DALF, precizând că nu a emis certificate pentru persoana juridică respectivă.

Astfel, s-au ridicat pe baza de proces verbal de ridicare înscrisuri, documentele asupra cărora exista suspiciunea de fals de la autoritatea unde au fost depuse.

Totodată, reprezentantul societății F SRL a depus o cerere de anulare a solicitării de obținere de fonduri prin proiectul depus anterior.

Încadrare:

Fapta reprezentantului societății F SRL, de a depune înscrisuri false în vederea îndeplinirii criteriilor impuse și obținerii de fonduri din bugetul Uniunii Europene, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, prevăzută la art. 181 alin.1 coroborat cu art. 184 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare. Cercetările au fost continuate de către DNA.

VIII. Situații în care reprezentanții legali ai societăților care au optat pentru a obține fonduri comunitare au falsificat înscrisuri depuse.

1. Din analiza Ghidului Solicitantului în cazul respective se constată faptul că dacă se depune documentul Aviz tehnic de racordare, punctajul proiectului crește cu 2 puncte din oficiu în primă fază de evaluare

Astfel, o societate a prezentat acest înscris însă cu un titlu eronat față de cel din cererea de finanțare. La menționarea acestui aspect din partea evaluatorilor instituției responsabile, solicitantul a modificat documentul prin falsificare pentru ca datele să coincidă.

Mai mult decât atât, reprezentantul societății a încălcat legislația care prevede că acest aviz tehnic se prelungește doar de emitent, o singură dată. Reprezentantul societății a prelungit în mod repetat această valabilitate.

Încadrare:

În această situație există aspecte de natură penală, putând fi intrunite elemente constitutive ale infracțiunii de fals în documente oficiale prevăzută de art.288, alin.1 și 2 Cod Penal, dar și de complicitate la tentativa de obținere ilegală de fonduri din bugetul general al UE prevăzută de art.26 Cod Penal, raportat la art.20 Cod Penal, coroborat la art. 18¹ alin.1 și 3 și art 18 din Legea nr 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

2. Solicitantul devenit ulterior beneficiar a depus cererea de rambursare aferentă cheltuielilor de publicitate menționând 15 bucăți panori permanente și temporare. Alături de cererii de rambursare a atașat facturi și NIR-uri. Urmare verificărilor efectuate s-a constatat existența unui număr de cinci panouri, însă nu s-a putut dovedi amplasarea celor permanente.

IX. Societatea G SRL a avut ca obiectiv strategic al proiectului atingerea unui nivel cât mai înalt privind lucrările pentru execuție.

Constatări:

S-a constatat existența suspiciunii de fals la societatea G SRL în ceea ce privește scrisoarea de garanție bancară depusă de societate la dosarul proiectului în vederea obținerii prefinanțării. Așa cum prevede și ghidul solicitantului valoarea prefinanțării era limitată la maxim 35% din valoarea finanțării. De asemenea, pentru administrarea sumei era necesar deschiderea unui cont la bancă și depunerea unei scrisoare de garanție bancară în susținerea sumei solicitate.

Astfel, pentru a obține suma de 600.000 RON, beneficiarul a falsificat acest document bancar, ce conținea și stampila băncii respective fapta în cauză putând întruni elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă de obținere ilegală de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene, prevăzută de art. 20 Cod penal, raportat la art. 181 alin. 1 și 3 și art. 184 din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare.

Urmare controalelor desfășurate nu s-a putut identifica cel care l-a ajutat pe reprezentantul societății să intre în posesia documentului în forma sa finală.

Încadrare:

Constatările au fost trimise către DNA, în vederea efectuării de cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute și sancționate de Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare.

Cei care recurg la fapte ca cele descrise mai sus primesc sume de bani care puteau ajunge la alți investitori cinstiți. Prin urmare, impactul acestor finanțări primite de la UE asupra economiei este zero. Pe lângă aceste metode, fondurile europene sunt fraudate și prin alte mijloace. Printre neregulile găsite la achizițiile publice controlate se numără și înțelegerile secrete între firmele ofertante și companiile care au elaborat documentația și cerințele tehnice impuse ofertanților la achizițiile publice din proiecte europene. Totodată, tot mai multe persoane ce au ocupat funcții de conducere în instituții ce gestionează aceste fonduri sunt cercetate pentru corupție, luare de mită, spălare de bani.

Având în vedere că din 2010 până în 2012 numărul cazurilor de fraude s-a triplat, iar în 2014 comparativ cu 2013, an în care ocupam locul 2, numărul cazurilor aproape s-a dublat (în creștere cu 45%), ar trebui luate măsuri de informare și conștientizare asupra practicilor frauduloase și a neregulilor dar și utilizarea unui sistem de indicatori de avertizare timpurie. Lupta împotriva fraudei este un obiectiv-cheie pentru o bună utilizare a banilor în perioada 2014-2010. Monitorizarea este un instrument care, dacă funcționează, reduce nu numai neregulile datorate greșelilor, ci și intenția de fraudare.

7. Analiza Cost Beneficiu a proiectelor

7.1. Prezentare conceptși utilitate

Analiza Cost - Beneficiu este un instrument analitic, utilizat pentru a estima (din punct de vedere al beneficiilor și costurilor) impactul socio-economic datorat implementării anumitor acțiuni și/sau proiecte. Impactul trebuie să fie evaluat în comparație cu obiective predeterminate, analiza realizându-se în mod uzual prin luarea în considerare a tuturor indivizilor afectați de acțiune, în mod direct sau indirect.

Analiza Cost-Beneficiu este *principalul instrument de estimare și evaluare economică a proiectelor finanțate* din fondurile europene.

Obiectivele sale sunt:

- de a **stabili măsura în care proiectul contribuie la politica de coeziune economică și socială;**
- de a evalua gradul în care sunt respectate **obiectivele axei prioritare și operațiunii în cadrul careia se solicită fonduri.**
- de a stabili **măsura în care proiectul are nevoie de co - finanțare** din fondurile europene pentru a fi viabil financiar.

Pentru a verifica dacă un proiect *ar trebui* să fie cofinanțat, se utilizează **analiză financiară** a analizei cost-beneficiu: dacă valoarea financiară a investiției (veniturile proiectului minus costurile proiectului), fără contribuția fondurilor europene, este negativă, atunci proiectul poate fi cofinanțat. În acest caz, contribuția UE nu trebuie să depășească suma de bani care face proiectul rentabil, pentru ca să nu apară suprafinanțarea.

Evaluarea prin ACB face referire la:

1. activitate ce **evidențiază viabilitatea de natură economico – financiară** a unui proiect;
2. activitate efectuată cu **scopul depistării unor erori din faza de proiectare sau implementare** (informații incorecte, ipoteze de lucru nerealiste etc.)
3. activitate menită să aducă **corecțiile necesare pentru buna desfășurare a proiectului;**
4. activitate în baza căreia se **realizează o selecție a proiectelor**, în funcție de anumite criterii.

7.2. Conținut și etape de lucru

Etapele de lucru.

- definirea obiectivelor proiectului și specificarea setului de alternative;
- identificarea subiecților care vor primi beneficiile și a celor care vor suporta costurile;
- identificarea impacturilor și selectarea indicatorilor de măsură (unități de măsură);

- estimarea cantitativă a impacturilor de-a lungul duratei de viață a proiectului;
- cuantificarea monetară a tuturor impacturilor;
- actualizarea valorii beneficiilor și a costurilor;
- calculul indicatorilor pentru fiecare alternativă în parte;
- efectuarea analizelor de sensibilitate;
- formularea unor recomandări pe baza indicatorilor și analizei de sensibilitate.

7.3. Studiu de caz privind analiza cost-beneficiu pentru un proiect de alimentare cu apă și canalizare

1. Identificarea investiției, definirea obiectivelor și stabilirea perioadei de referință

Acest studiu de caz prezintă un exemplu concret de analiză cost-beneficiu a unui proiect de alimentare cu apă. Scopul proiectului este asigurarea reabilitării și extinderii infrastructurii de alimentare cu apă din zonă astfel încât să se asigure respectarea reglementărilor naționale și europene. Prin realizarea proiectului se va asigura respectarea Directivei 98/83/EC cu privire la calitatea apei pentru consum transpusă în legislația națională de legea 458/2002 referitoare la calitatea apei potabile. De asemenea, proiectul va avea ca efect asigurarea implementării Directivei 91/271/CEE cu privire la colectarea și tratarea apelor uzate din mediul urban în județul Mehedinți și de a evita deversarea apelor uzate urbane în cursurile principale ale apelor curgătoare.

Prin realizarea proiectului se vor atinge următoarele obiective:

- îmbunătățirea calității apei potabile și protecția sănătății publice;
- maximizarea numărului de locuitori conectați la rețeaua de distribuție a apei potabile;
- protecția mediului, în particular a calității apelor subterane și a apelor curgătoare existente în zonă;
- creșterea gradului de colectare a apelor uzate;
- creșterea calității serviciilor de furnizare a apei potabile;
- optimizarea funcționării rețelei de distribuție a apei potabile precum și a sistemului de de colectare și tratare a apelor uzate;

2. Analiza opțiunilor

În urma analizei variabilelor implicate în realizarea proiectului, s-au desprins două scenarii tehnico-economice, care coincid cu două opțiuni diferite.

Opțiunea 1 - „fără proiect”. Conform acestui scenariu se impune continuarea activității în condițiile actuale, fără implementarea proiectului de investiții. Analiza va fi realizată pe baza costurilor de exploatare pe care le implică actuala stare tehnică a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare.

Opțiunea 2 - „cu proiect”. Acest scenariu implica realizarea proiectului de investiții referitor la alimentarea cu apă și colectarea, transportul și tratarea apelor uzate din cadrul celor 10 localități din județul Mehedinți. În acest scenariu analiza va fi realizată pe baza costurilor și veniturilor pe care le implică infrastructura modernizată de alimentare cu apă potabilă dar și al infrastructurii de colectare a apelor uzate.

Din punct de vedere tehnic, analizele efectuate relevă faptul că al doilea scenariu este optim.

În următoarele secțiuni vom fundamenta analiza financiară pentru scenariul care prevede implementarea proiectului de investiții, din care vor rezulta principalii indicatori economico-financiar, în vederea adoptării deciziei de investiții.

3. Analiza financiară

Analiza financiară va fi realizată utilizând metoda incrementală, prin compararea veniturilor și costurilor înregistrate în varianta cu proiect față de varianta fără proiect. Vom determina astfel fluxurile financiare marginale aferente investiției, utilizând în acest sens numai surplusul de venituri, respectiv de costuri, generate de implementarea proiectului în varianta optimă.

Analiza financiară va fi realizată pe o perioadă de 30 de ani conform prin luarea în considerare a perioadei specifice de exploatare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare.

Costurile investiției sunt prezentate detaliat în capitolul dedicat acestui domeniu. Costurile investiției sunt prezentate separat pentru extinderea, înlocuirea și reabilitarea infrastructurii de asigurare a apei potabile (producție, transmisie, depozitare, distribuție) și pentru colectarea, transportul și tratarea apelor uzate.

Costul total al investiției în varianta cu proiect este de 63.908.571 euro din care 24.373.135 euro pentru extinderea, înlocuirea și reabilitarea infrastructurii de asigurare a apei potabile și 39.535.436 euro pentru sistemul de colectare, transport și și tratare a apelor uzate.

Costul infrastructurii de asigurare a apei potabile, în prețuri constante, este format din :

- cheltuieli cu proiectarea în valoare de 243.000 euro;
- cheltuieli cu pregătirea terenului de 1.706.534 euro;
- lucrări de construcții – montaj :18.181.334 euro;
- cheltuieli cu achiziția mașinilor și echipamentelor : 2.491.267 euro;
- cheltuieli cu asistența tehnică 310.000 euro;
- cheltuieli cu supervizarea execuției lucrărilor 320.000 : euro;
- cheltuieli diverse și neprevăzute : 1.091.000 euro;

- alte cheltuieli necesare realizării lucrărilor : 30.000 euro.

Costul infrastructurii pentru colectarea, transportul și tratarea apelor uzate, exprimat, în prețuri constante este format din :

- cheltuieli cu proiectarea în valoare de 471.436 euro;
- cheltuieli cu pregătirea terenului de 2.609.000 euro;
- lucrări de construcții – montaj :30.235.000 euro;
- cheltuieli cu achiziția mașinilor și echipamentelor : 3.491.000 euro;
- cheltuieli cu asistența tehnică 510.000 euro;
- cheltuieli cu supervizarea execuției lucrărilor 400.000 : euro;
- cheltuieli diverse și neprevăzute : 1.769.000 euro;
- alte cheltuieli necesare realizării lucrărilor : 50.000 euro.

Costurile investiției sunt alocate pe trei ani, conform graficul calendaristic de implementare a proiectului de investiții.

Valoarea reziduală este determinată pe baza unei durate medii de serviciu de 15 ani pentru mașini și echipamente și pe baza unui ciclu de viață de 40 de ani pentru clădiri și alte construcții. Costurile de înlocuire a echipamentelor sunt în valoare de 5,3 milioane euro și privesc înlocuirea lor după cei 15 ani ai duratei medii de serviciu.

Alocarea costurilor investiționale pe localități este prezentată în tabelul următor.

Tabelul nr.1 - Alocarea costurilor investiționale pe localități

Localitatea	Valoarea
Localitatea 1	30.729.000,00
Localitatea 2	5.372.000,00
Localitatea 3	6.802.000,00
Localitatea 4	2.531.000,00
Localitatea 5	1.089.000,00
Localitatea 6	3.434.000,00
Localitatea 7	8.700.000,00
Localitatea 8	2.543.000,00
Localitatea 9	1.982.000,00
Localitatea 10	726.571,00
Investiția totală	63.908.571,00

Din punct de vedere fiscal, beneficiarul proiectului are statut de neplătitor de TVA, ceea ce înseamnă că taxa pe valoarea adăugată aferentă achizițiilor din proiect este suportată de instituție, în calitate de consumator final, fiind inclusă în costuri. De aceea, în fundamentarea costurilor în

cadrul analizei financiare vom utiliza valorile inclusiv TVA, care în acest caz este un flux de ieșire, ce urmează a fi plătit efectiv.

Având în vedere caracterul investiției realizate și faptul că aceasta este o investiție productivă sunt necesare investiții inițiale în capital de lucru în valoare de 400.000 lei.

În *Tabelul nr. 2* este realizată o sinteză a categoriilor de costuri ce compun costul total cu investiția, datele fiind preluate din Devizul general privind cheltuielile necesare realizării obiectivului de investiție.

Tabelul nr. 2 – Costuri cu investiția totală

Categorii de cost / ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Proiectare	210.000	400.432	104.004							
Pregătirea terenului	1.150.355	3.005.420	159.759							
Lucrari de constructii	9.181.334	31.216.000	8.019.000							
Masini si echipamente	2.115.427	2.220.000	1.646.840							
Asistenta tehnica	125.425	424.575	270.000							
cheltuieli diverse si neprevazute	880.420	1.400.270	579.310							
Alte cheltuieli	20.000	30.000	30.000							
Supravegherea lucrarilor	150.000	430.000	140.000							
Costul investiției inițiale	13.832.961	39.126.697	10.948.913	0	0	0	0	0	0	0
Capital de lucru net			400.000							
Total cost cu investiția	13.832.961	39.126.697	11.348.913	0	0	0	0	0	0	0

Categorii de cost / ani	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Proiectare										
Pregătirea terenului										
Lucrari de constructii										
Masini si echipamente								5.300.000		
Asistenta tehnica										
cheltuieli diverse si neprevazute										
Alte cheltuieli										
Supravegherea lucrarilor										
Costul investiției inițiale	0	0	0	0	0	0	0	5300000	0	0
Capital de lucru net										
Total cost cu investiția	0	0	0	0	0	0	0	5300000	0	0

Categorii de cost / ani	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Proiectare										
Pregătirea terenului										
Lucrari de constructii										

Masini si echipamente										
Asistenta tehnica										
cheltuieli diverse si neprevazute										
Alte cheltuieli										
Supravegherea lucrarilor										
Costul investitiei initiale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Capital de lucru net										
Total cost cu investitia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Costurile operaționale se estimează că se vor înregistra includ apa, materialele, electricitatea, personalul, mentenanța, concesiunile și cheltuielile generale de administrație. Acestea vor fi estimate pe parcursul întregii perioade de exploatare a obiectivului de investiții.

Cheltuielile cu apa au fost determinate, pentru primul an al exploatării, atât în varianta cu proiect cât și în cea fără proiect, pornind de la cantitatea de apă consumată în fiecare localitate a județului și de la prețul în euro pe metru cub. În determinarea cheltuielilor cu apa în anii ulteriori ai exploatării s-a luat în considerare o rata anuală de creștere. În tabelele 3 și 4 sunt prezentate cheltuielile cu apa pentru ambele scenarii.

Tabelul 3 – Cheltuielile cu apa în varianta fără proiect

Localitate	Cantitate (m3) pentru alimentarea cu apa	Preț (euro/m3)	Valoare (euro)
Localitatea 1	7.243.000	0.02	144.860
Localitatea 2	168.756	0.02	3.375
Localitatea 3	450.489	0.02	9.010
Localitatea 4	157.994	0.02	3.160
Localitatea 5	46.092	0.02	922
Localitatea 6	166.400	0.02	3.328
Localitatea 7	-	0.02	-
Localitatea 8	-	0.02	-
Localitatea 9	208.535	0.02	4.171
Localitatea 10	8.780	0.02	176
Total	8.450.046		169.001

Tabelul 4 – Cheltuielile cu apa în varianta cu proiect

Localitate	Cantitate (m3) pentru alimentarea cu apa	Preț (euro/m3)	Valoare (euro)
Localitatea 1	7.315.159	0,02	146.303

Localitatea 2	76.283	0,02	1.526
Localitatea 3	156.540	0,02	3.131
Localitatea 4	380.937	0,02	7.619
Localitatea 5	128.870	0,02	2.577
Localitatea 6	57.455	0,02	1.149
Localitatea 7	176.627	0,02	3.533
Localitatea 8	156.987	0,02	3.140
Localitatea 9	62.571	0,02	1.251
Localitatea 10	119.253	0,02	2.385
Total	8.630.682		172.614

În cazul cheltuielilor cu materialele acestea au fost determinate separat pentru fiecare localitate atât pentru alimentarea cu apă cât și pentru colectarea, transportul și tratarea apei uzate. Cheltuielile materiale au fost fundamentate pornind de la nivelul producției de apă, luând în considerare nivelul pierderilor tehnologice. Cheltuielile materiale în varianta cu proiect și în cea fără proiect sunt detaliate în tabelele 5 și 6.

Tabelul 5 – Cheltuielile cu materialele în varianta fără proiect

Localitate	Valoare pentru alimentarea cu apă(euro)	Valoare pentru colectare, transport, tratare ape uzate(euro)	Total
Localitatea 1	82.633	150.144	232.777
Localitatea 2	21.671	3.269	24.940
Localitatea 3	30.000	18.206	48.206
Localitatea 4	59.762	29.145	88.907
Localitatea 5	31.863	-	31.863
Localitatea 6	32.000	32.000	64.000
Localitatea 7	-	-	-
Localitatea 8	-	-	-
Localitatea 9	9.580	-	9.580
Localitatea 10	1.077	-	1.077
Total	268.586	232.764	501.350

Tabelul 6 – Cheltuielile cu materialele în varianta cu proiect

Localitate	Valoare pentru alimentarea cu apa(euro)	Valoare pentru colectare, transport, tratare ape uzate(euro)	Total
Localitatea 1	92.881	150.144	243.025
Localitatea 2	15.000	18.598	33.598
Localitatea 3	30.000	43.100	73.100
Localitatea 4	60.521	31.238	91.759
Localitatea 5	35.771	-	35.771
Localitatea 6	32.000	24.787	56.787
Localitatea 7	25.219	11.086	36.305
Localitatea 8	8.081	-	8.081
Localitatea 9	9.580	727	10.307
Localitatea 10	1.077	-	1.077
Total	310.130	279.680	589.810

Cheltuielile cu energia electrică au fost determinate pornind de la consumul pentru alimentarea cu apă și de la consumul pentru colectarea, transportul și tratarea apelor uzate. În ceea ce privește consumul pentru alimentarea cu apă s-a pornit de la consumul pentru producția unui metru cub de apă.

Cheltuielile cu energia electrică pe parcursul exploatării au fost indexate cu rate anuale prognozate pentru fiecare din anii de exploatare. Cheltuielile cu energia electrică pentru ambele scenarii luate în considerare sunt prezentate în tabelele următoare.

Tabelul 7 – Cheltuielile cu energia electrică în varianta fără proiect

Localitate	Consum pentru alimentarea cu apa (KWh)	Consum pentru colectare, transport, tratare ape uzate (KWh)	Consum total	Pret (euro/KWh)	Valoare (euro)
Localitatea 1	9.703.522	2.087.728	11.791.250	0,09	1.061.213
Localitatea 2	607.291		607.291	0,09	54.656
Localitatea 3	1.051.562		1.051.562	0,09	94.641
Localitatea 4	577.567	307.190	884.757	0,09	79.628
Localitatea 5	397.690		397.690	0,09	35.792
Localitatea 6	851.117		851.117	0,09	76.601
Localitatea 7	-		-	0,09	-
Localitatea 8	-		-	0,09	-
Localitatea 9	137.605		137.605	0,09	12.384
Localitatea 10	64.640		64.640	0,09	5.818

Total	13.390.994	2.394.918			1.420.732
--------------	-------------------	------------------	--	--	------------------

Tabelul 8 – Cheltuielile cu energia electrică în varianta cu proiect

Localitate	Consum pentru alimentarea cu apa (KWh)	Consum pentru colectare, transport, tratare ape uzate (KWh)	Consum total	Pret (euro/KWh)	Valoare (euro)
Localitatea 1	7.816.569	2.087.728	9.904.297	0.09	891.387
Localitatea 2	499.548	142.265	641.813	0.09	57.763
Localitatea 3	1.103.085	1.643.559	2.746.644	0.09	247.198
Localitatea 4	511.036	617.439	1.128.475	0.09	101.563
Localitatea 5	392.082	-	392.082	0.09	35.287
Localitatea 6	851.117	587.191	1.438.308	0.09	129.448
Localitatea 7	739.719	1.841.326	2.581.045	0.09	232.294
Localitatea 8	46.284	178.294	224.578	0.09	20.212
Localitatea 9	157.652	278.466	436.118	0.09	39.251
Localitatea 10	66.442	82.773	149.215	0.09	13.429
Total	12.183.534	7.459.041			1.767.832

Cheltuielile cu personalul (salarii și contribuții) au fost fundamentate pornind de la numărul de personal actual pentru fiecare localitate, inclusiv luând în considerare impactul proiectului asupra numărului de personal și costul salarial mediu pentru primul an de exploatare atât în varianta cu proiect cât și în varianta fără proiect.

Pentru fiecare an de exploatare cheltuielile cu personalul au fost indexate cu o rată de creștere corespunzătoare.

Aceste cheltuieli, atât în varianta cu proiect, cât și în varianta fără proiect sunt prezentate în tabelele următoare.

Tabelul 9 – Cheltuielile de personal în varianta fără proiect

Localitate	Numar personal	Cost salarial mediu (inclusiv contribuții aferente salariilor)	Valoare cheltuieli salariale (euro)
Localitatea 1	220	5.150.00	1.133.000
Localitatea 2	2	5.150.00	10.300
Localitatea 3	15	5.150.00	77.250
Localitatea 4	-	5.150.00	-
Localitatea 5	6	5.150.00	30.900
Localitatea 6	12	5.150.00	61.800

Localitatea 7	-	5.150.00	-
Localitatea 8	-	5.150.00	-
Localitatea 9	2	5.150.00	10.300
Localitatea 10	2	5.150.00	10.300
Total	259		1.333.850

Tabelul 10 – Cheltuielile de personal în varianta cu proiect

Localitate	Numar personal	Cost salarial mediu (inclusiv contributii aferente salariilor)	Valoare cheltuieli salariale (euro)
Localitatea 1	225	5.150	1.158.750
Localitatea 2	12	5.150	61.800
Localitatea 3	15	5.150	77.250
Localitatea 4	6	5.150	30.900
Localitatea 5	6	5.150	30.900
Localitatea 6	22	5.150	113.300
Localitatea 7	-	5.150	-
Localitatea 8	-	5.150	-
Localitatea 9	2	5.150	10.300
Localitatea 10	2	5.150	10.300
Total	290		1.493.500

Cheltuielile cu mentenanța au fost calculate separat pentru alimentarea cu apă și pentru colectarea, transportul și tratarea apei uzate luând în considerare următoarele elemente:

- costurile sistemelor în funcțiune înainte de implementarea proiectului;
- costurile rezultate în urma implementării proiectului;
- ponderea costurilor pe localitățile racordate la rețelele din județ;
- nivelul actual al costurilor și trendul de evoluție al prețurilor la materialele utilizate în procesul de întreținere și reparații.

Nivelul cheltuielilor cu mentenanța pentru primul an al exploatării este redat în tabelele următoare, pentru ambele scenarii luate în considerare.

Tabelul 10 – Cheltuielile cu mentenanța în varianta fără proiect

Localitate	Valoare pentru alimentarea cu apa(euro)	Valoare pentru colectare, transport, tratare ape uzate(euro)	Total
Localitatea 1	535.104	45.244	580.348

Localitatea 2	9.695.00	5.275	14.970
Localitatea 3	26.931.00	12.927	39.858
Localitatea 4	15.566.00	9.695	25.261
Localitatea 5	12.927.00	-	12.927
Localitatea 6	30.000.00	59.248	89.248
Localitatea 7	-	-	-
Localitatea 8	-	-	-
Localitatea 9	9.695.00	-	9.695
Localitatea 10	2.693.00	-	2.693
Total			775.000

Tabelul 11 – Cheltuielile cu mentenanța în varianta cu proiect

Localitate	Valoare pentru alimentarea cu apa(euro)	Valoare pentru colectare, transport, tratare ape uzate(euro)	Total
Localitatea 1	681.995	45.244	727.239
Localitatea 2	12.714	5.275	17.989
Localitatea 3	39.163	46.790	85.953
Localitatea 4	15.566	9.695	25.261
Localitatea 5	12.927	-	12.927
Localitatea 6	30.000	69.627	99.627
Localitatea 7	21.464	35.774	57.238
Localitatea 8	5.367	-	5.367
Localitatea 9	10.772	10.173	20.945
Localitatea 10	2.693	5.742	8.435
Total			1.060.981.00

Costurile operaționale utilizate în analiza financiară, obținute ca diferență între cele două scenarii, pentru fiecare categorie de cheltuieli, sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 12 – Costurile operaționale pentru analiza financiară

Categorii de cost /ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cheltuieli cu apa				3.613	3.685	3.759	3.834	3.911	3.989	4.069
Rata de creștere a cheltuielilor cu apa					2%	2%	2%	2%	2%	2%
Cheltuieli cu materialele				88.460	91.114	93.847	96.663	99.563	102.549	105.626
Rata de creștere a cheltuielilor cu materialele					3%	3%	3%	3%	3%	3%

Cheltuieli cu energia electrică				347.100	350.571	354.076	357.617	361.193	364.805	368.453
Rata de creștere a cheltuielilor cu energia electrică					1%	1%	1%	1%	1%	1%
Cheltuieli de personal				159.650	161.247	162.859	164.488	166.132	167.794	169.472
Rata de creștere a cheltuielilor de personal					1%	1%	1%	1%	1%	1%
Cheltuieli cu mentenanța				285.981	288.841	291.729	294.647	297.593	300.569	303.575
Rata de creștere a cheltuielilor cu mentenanța					1%	1%	1%	1%	1%	1%
Cheltuieli cu concesiunile				12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567
Cheltuieli generale de administrație				3.220	3.284	3.350	3.417	3.485	3.555	3.626
Rata de creștere a cheltuielilor generale de administrație					2%	2%	2%	2%	2%	2%
Total costuri operaționale	-	-	-	439.172	445.369	451.682	458.114	464.666	471.343	478.148

Categorii de cost /ani	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Cheltuieli cu apa	4.150	4.233	4.318	4.404	4.492	4.627	4.766	4.908	5.056	5.207
Rata de creștere a cheltuielilor cu apa	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	3%
Cheltuieli cu materialele	108.795	112.058	115.420	118.883	122.449	126.123	129.906	133.804	137.818	141.952
Rata de creștere a cheltuielilor cu materialele	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Cheltuieli cu energia electrică	372.138	375.859	379.618	383.414	387.248	391.121	395.032	398.982	406.962	415.101
Rata de creștere a cheltuielilor cu energia electrică	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%
Cheltuieli de personal	171.166	172.878	174.607	176.353	178.116	179.898	181.697	183.514	185.349	187.202
Rata de creștere a cheltuielilor de personal	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Cheltuieli cu mentenanța	306.610	309.676	312.773	315.901	319.060	322.251	325.473	328.728	332.015	338.655
Rata de creștere a cheltuielilor cu mentenanța	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%
Cheltuieli cu concesiunile	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567
Cheltuieli generale de administrație	3.699	3.773	3.848	3.925	4.004	4.084	4.165	4.249	4.334	4.420
Rata de creștere a cheltuielilor generale de administrație	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Total costuri operaționale	485.082	492.151	499.356	506.701	514.189	521.870	529.704	537.694	549.835	562.261

Categorii de cost /ani	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Cheltuieli cu apa	5.364	5.525	5.690	5.861	6.037	6.218	6.404	6.597	6.794	6.998
Rata de creștere a cheltuielilor cu apa	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Cheltuieli cu materialele	143.372	144.806	146.254	147.716	149.193	150.685	152.192	153.714	155.251	156.804
Rata de creștere a	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

cheltuielilor cu materialele										
Cheltuieli cu energia electrică	423.403	431.871	440.508	449.319	458.305	467.471	476.821	486.357	496.084	506.006
Rata de creștere a cheltuielilor cu energia electrică	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Cheltuieli de personal	189.074	190.965	192.875	194.803	196.751	198.719	200.706	202.713	204.740	206.788
Rata de creștere a cheltuielilor de personal	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Cheltuieli cu mentenanța	345.428	352.337	359.384	366.571	373.903	381.381	389.009	396.789	404.725	412.819
Rata de creștere a cheltuielilor cu mentenanța	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Cheltuieli cu concesiunile	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567	12.567
Cheltuieli generale de administrație	4.553	4.690	4.830	4.975	5.124	5.278	5.436	5.600	5.768	5.941
Rata de creștere a cheltuielilor generale de administrație	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Total costuri operaționale	572.139	582.201	592.452	602.896	613.535	624.374	483.225	492.954	502.879	513.004

Veniturile operaționale au fost determinate, pentru ambele scenarii luând în considerare cele două activități majore:

- Veniturile din alimentarea cu apă, pe baza volumului anual de apă și a tarifului la nivel de județ;
- Veniturile din colectarea, transportul și tratarea apei uzate, pe baza acelorși elemente ca în cazul alimentării cu apă.

a) *Venituri din alimentarea cu apă*

Tabel 13 – Veniturile din alimentarea cu apă în varianta fără proiect

Explicații	Valoare
Numar m ³ / anual	5.000.000
Tarif (eur/m ³)	0,7
Venit anual	3.500.000

Tabel 14 – Veniturile din alimentarea cu apă în varianta cu proiect

Explicații	Valoare
Numar m ³ / anual	7.000.000

Tarif (eur/m ³)	0,7
Venit anual	4.900.000

b) Veniturile din colectarea, transportul și tratarea apei uzate

Tabel 15 – Veniturile din alimentarea cu apă în varianta fără proiect

Explicații	Valoare
Numar m ³ / anual	2.000.000
Tarif (eur/m ³)	0,3
Venit anual	600.000

Tabel 16 – Veniturile din alimentarea cu apă în varianta cu proiect

Explicații	Valoare
Numar m ³ / anual	4.500.000
Tarif (eur/m ³)	0,3
Venit anual	1.350.000

Evoluția veniturilor din exploatare, utilizată în analiza financiară, reprezintă diferența între cele două scenarii. Ea este prezentată în tabelul următor.

Tabelul 17 – Evoluția veniturilor operaționale

Categorii de venit /ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Venituri din alimentarea cu apa			-	1.400.000	1.414.000	1.428.140	1.442.421	1.456.846	1.471.414	1.486.128
Rata anuală de creștere a veniturilor din alimentarea cu apa				1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Venituri din colectare, tratare ape uzate			-	750.000	772.500	795.675	819.545	844.132	869.456	895.539
Rata anuală de creștere a veniturilor din colectare, tratare ape uzate				3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Total venituri	-	-	-	2.150.000	2.186.500	2.223.815	2.261.967	2.300.977	2.340.870	2.381.667

Categorii de venit /ani	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Venituri din alimentarea cu apa	1.500.989	1.515.999	1.531.159	1.546.471	1.577.400	1.608.948	1.641.127	1.673.950	1.707.429	1.741.577
Rata anuală de creștere a veniturilor din alimentarea cu apa	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Venituri din colectare. tratare ape uzate	922.405	950.078	978.580	1.007.937	1.028.096	1.048.658	1.069.631	1.091.024	1.112.844	1.135.101
Rata anuală de creștere a veniturilor din colectare. tratare ape uzate	3%	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%

Total venituri	2.423.395	2.466.077	2.509.739	2.554.408	2.605.496	2.657.606	2.710.758	2.764.974	2.820.273	2.876.679
----------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Categorii de venit /ani	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Venituri din alimentarea cu apa	1.776.409	1.811.937	1.848.176	1.885.139	1.922.842	1.961.299	2.000.525	2.040.536	2.081.346	2.122.973
Rata anuală de creștere a veniturilor din alimentarea cu apa	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Venituri din colectare. tratare ape uzate	1.157.803	1.180.959	1.204.578	1.228.670	1.253.243	1.278.308	1.303.874	1.329.952	1.356.551	1.383.682
Rata anuală de creștere a veniturilor din colectare. tratare ape uzate	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Total venituri	2.934.212	2.992.896	3.052.754	3.113.809	3.176.086	3.239.607	3.304.399	3.370.487	3.437.897	3.506.655

Având situația veniturilor și cheltuielilor aferente exploataării dar și costurile investiționale inițiale vom verifica sustenabilitatea financiară a proiectului. Vom pune în balanță totalul intrărilor de fluxuri financiare (constituite din surse de finanțare și venituri) cu totalul ieșirilor de fluxuri financiare (formate din costurile cu investiția și costurile operaționale). Determinarea fluxului financiar net și a fluxului financiar cumulat este ilustrată în *Tabelul nr.18*

Pentru alegerea ratei de actualizare utilizate, am avut în vedere faptul că aceasta trebuie să reflecte cerința de remunerare a finanțatorului precum și nivelul riscului asumat de acesta prin realizarea proiectului. Întrucât finanțarea se realizează din surse proprii, am pornit de la un cost al capitalului de 5% (recomandat în analiza financiară pentru proiectele finanțate din fonduri europene).

Tabelul nr.18 - Sustenabilitatea financiară a investiției

Fluxuri financiare /ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Total resurse financiare	13.832.961	39.126.697	11.348.913	-	-	-	-	-	-	-
Total venituri	-	-	-	1.400.000	1.414.000	1.428.140	1.442.421	1.456.846	1.471.414	1.486.128
Total intrări de fluxuri financiare	13.832.961	39.126.697	11.348.913	1.400.000	1.414.000	1.428.140	1.442.421	1.456.846	1.471.414	1.486.128
Total costuri cu investiții	13.832.961	39.126.697	11.348.913	-	-	-	-	-	-	-
Total costuri operaționale	-	-	-	439.172	445.369	451.682	458.114	464.666	471.343	478.148
Total ieșiri de fluxuri financiare	13.832.961	39.126.697	11.348.913	439.172	445.369	451.682	458.114	464.666	471.343	478.148
Total flux de numerar	-	-	-	960.828	968.631	976.458	984.308	992.179	1.000.071	1.007.980
Rata de actualizare		5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare		0.9524	0.9070	0.8638	0.8227	0.7835	0.7462	0.7107	0.6768	0.6446
Flux de numerar actualizat	-	-	-	829.999	796.895	765.080	734.506	705.123	676.887	649.753
Flux de numerar actualizat cumulat	-	-	-	829.999	1.626.894	2.391.974	3.126.479	3.831.603	4.508.490	5.158.243

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Dezvoltării Regionale și
Administrației Publice

INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE

Instrumente Structurale
2007-2013

Fluxuri financiare /ani	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Total resurse financiare	-	-	-	-	-	-	-	5.300.000	-	-
Total venituri	1.500.989	1.515.999	1.531.159	1.546.471	1.577.400	1.608.948	1.641.127	1.673.950	1.707.429	1.741.577
Total intrări de fluxuri financiare	1.500.989	1.515.999	1.531.159	1.546.471	1.577.400	1.608.948	1.641.127	6.973.950	1.707.429	1.741.577
Total costuri cu investiții	-	-	-	-	-	-	-	-	5.300.000	-
Total costuri operaționale	485.082	492.151	499.356	506.701	514.189	521.870	529.704	537.694	549.835	562.261
Total ieșiri de fluxuri financiare	485.082	492.151	499.356	506.701	514.189	521.870	529.704	537.694	5.849.835	562.261
Total flux de numerar	1.015.907	1.023.849	1.031.804	1.039.770	1.063.211	1.087.078	1.111.423	6.436.256	(4.142.406)	1.179.317
Rata de actualizare	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare	0.6139	0.5847	0.5568	0.5303	0.5051	0.4810	0.4581	0.4363	0.4155	0.3957
Flux de numerar actualizat	623.679	598.623	574.547	551.412	536.994	522.903	509.156	2.808.117	(1.721.255)	466.696
Flux de numerar actualizat cumulat	5.781.922	6.380.545	6.955.092	7.506.504	8.043.498	8.566.401	9.075.557	11.883.674	10.162.419	10.629.115

Fluxuri financiare /ani	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Total resurse financiare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total venituri	1.776.409	1.811.937	1.848.176	1.885.139	1.922.842	1.961.299	2.000.525	2.040.536	2.081.346	2.122.973
Total intrări de fluxuri financiare	1.776.409	1.811.937	1.848.176	1.885.139	1.922.842	1.961.299	2.000.525	2.040.536	2.081.346	2.122.973
Total costuri cu investiții	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total costuri operaționale	572.139	582.201	592.452	602.896	613.535	624.374	483.225	492.954	502.879	513.004
Total ieșiri de fluxuri financiare	572.139	582.201	592.452	602.896	613.535	624.374	483.225	492.954	502.879	513.004
Total flux de numerar	1.204.270	1.229.736	1.255.724	1.282.244	1.309.307	1.336.925	1.517.300	1.547.582	1.578.468	1.609.969
Rata de actualizare	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare	0.3769	0.3589	0.3418	0.3256	0.3101	0.2953	0.2812	0.2678	0.2551	0.2429
Flux de numerar actualizat	453.877	441.404	429.269	417.462	405.974	394.798	426.665	414.442	402.667	391.061
Flux de numerar actualizat cumulat	11.082.991	11.524.396	11.953.665	12.371.126	12.777.100	13.171.898	13.598.563	14.013.005	14.415.672	14.806.734

Deoarece proiectul are o singură sursă de finanțare, provenind din surse proprii ale beneficiarului, nu este necesară realizarea unei analize financiare separate privind profitabilitatea financiară a investiției în funcție de structura de finanțare a acesteia. De aceea, profitabilitatea investiției (/C) va coincide cu profitabilitatea financiară a capitalului investit (/K) .

Indicatorii de eficiență financiară a proiectului de investiții sunt prezentați în *Tabelul nr.19*. În urma actualizării fluxurilor financiare, rezultă că implementarea proiectului va genera, după recuperarea investiției inițiale, un venit net actualizat financiar (VNAF) negativ de – 48.264.379 euro.

Tabelul nr. 19 - Indicatorii financiari ai investiției

Fluxuri financiare /ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Total venituri	-	-	-	1.400.000	1.414.000	1.428.140	1.442.421	1.456.846	1.471.414	1.486.128
Total costuri	13.832.961	39.126.697	11.348.913	439.172	445.369	451.682	458.114	464.666	471.343	478.148
Valoarea reziduală										

Fluxuri financiare nete	(13.832.961)	(39.126.697)	(11.348.913)	960.828	968.631	976.458	984.308	992.179	1.000.071	1.007.980
Rata de actualizare		5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare		0.9524	0.9070	0.8638	0.8227	0.7835	0.7462	0.7107	0.6768	0.6446
Fluxuri financiare actualizate	(13.832.961)	(37.263.521)	(10.293.799)	829.999	796.895	765.080	734.506	705.123	676.887	649.753

Fluxuri financiare /ani	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Total venituri	1.500.989	1.515.999	1.531.159	1.546.471	1.577.400	1.608.948	1.641.127	1.673.950	1.707.429	1.741.577
Total costuri	485.082	492.151	499.356	506.701	514.189	521.870	529.704	537.694	5.849.835	562.261
Valoarea reziduală										
Fluxuri financiare nete	1.015.907	1.023.849	1.031.804	1.039.770	1.063.211	1.087.078	1.111.423	1.136.256	(4.142.406)	1.179.317
Rata de actualizare	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare	0.6139	0.5847	0.5568	0.5303	0.5051	0.4810	0.4581	0.4363	0.4155	0.3957
Fluxuri financiare actualizate	623.679	598.623	574.547	551.412	536.994	522.903	509.156	495.745	(1.721.255)	466.696

Fluxuri financiare /ani	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Total venituri	1.776.409	1.811.937	1.848.176	1.885.139	1.922.842	1.961.299	2.000.525	2.040.536	2.081.346	2.122.973
Total costuri	572.139	582.201	592.452	602.896	613.535	624.374	483.225	492.954	502.879	513.004
Valoarea reziduală										2.600.000
Fluxuri financiare nete	1.204.270	1.229.736	1.255.724	1.282.244	1.309.307	1.336.925	1.517.300	1.547.582	1.578.468	4.209.969
Rata de actualizare	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare	0.3769	0.3589	0.3418	0.3256	0.3101	0.2953	0.2812	0.2678	0.2551	0.2429
Fluxuri financiare actualizate	453.877	441.404	429.269	417.462	405.974	394.798	426.665	414.442	402.667	1.022.601
FNVP / C = FNVP/K	48.264.379									
FRR/C = FRR / K	-8,73									

4. Analiza economică

Acest tip de analiză este realizată pentru a evalua eficiența proiectului din punct de vedere al întregii societăți, nu doar al proprietarului infrastructurii ca în cazul analizei financiare.

Metodologia folosită în acest studiu de caz pentru evaluarea contribuției proiectului propus la bunăstarea economică și socială a mediului local, precum și a la cea a regiunii și a țării constă în:

- în evaluarea intrărilor și ieșirilor, taxa pe valoare adăugată precum și plățile asigurărilor sociale au fost excluse din calcul, întrucât reprezintă doar simple transferuri de numerar în economia națională.
- evaluarea și includerea în analiză a externalităților care conduc la costuri și beneficii sociale care nu au fost luate în considerare în analiza financiară

- transformarea prețurilor de piață utilizate în analiza financiară în prețuri contabile care corectează distorsiunile prețurilor provocate de imperfecțiunile mecanismelor de piață.

Principalele beneficii economico - sociale luate în considerare pentru analiza economică sunt :

- venituri salariale suplimentare pentru forța de muncă implicată pe perioada execuției;
- beneficii suplimentare pentru consumatori ca urmare a economiilor de cheltuieli pentru accesul la apa potabilă și pentru colectarea apelor uzate (prin fose septice). Beneficiile obținute prin conectarea la sistemul de alimentare cu apă vor substitui consumul unei sticle de apă/persoană/zi la prețul 0,4 euro/sticlă;
- economii de costuri pentru operatorul rețelei de apă potabilă prin reducerea pierderilor în sistem și reducerea cheltuielilor de mentenanță ca urmare a reducerii incidenței defectărilor;

Principalul cost economico-social este cel specific cu colectarea deșeurilor.

Metodologia pentru realizarea analizei economice recomandă ca ultimă etapă preliminară realizării analizei economice propriu –zise (determinării indicatorilor economici) transformarea prețurilor de piață utilizate în analiza financiară în prețuri contabile care corectează distorsiunile prețurilor provocate de imperfecțiunile mecanismelor de piață.

Prețurile aferente fluxurilor de intrare sau de ieșire nu reflectă cu acuratețe valoarea lor socială din cauza distorsiunilor pieței, regimului de monopol al unor bunuri sau servicii și inegalității între cerere și ofertă.

Factorii de conversie utilizați în analiza economică sunt prezentați în tabelul de mai jos.

Tabelul nr.20 – Factorii de conversie utilizați în analiza economică

Cheltuieli / Factor de conversie	Structură	Factor de conversie
Cheltuieli operaționale		
Salarii	36 %	1
Materiale importate	24%	0,87
Materiale indigene	25%	0,99
Profit	15%	0
Factor de conversie pentru cheltuielile cu mentenanța	0,82	
Investiția		
Muncitori calificați	10 %	1
Muncitori necalificați	30 %	0,8
Materiale importate	30 %	0,87

Materiale indigene	20 %	0,99
Profit	5 %	0
Taxe	5 %	0
Factor de conversie pentru cheltuielile cu investiția	0,79	

Analiza economică pentru proiectul de alimentare cu apă și colectarea, transportul și tratarea apei este prezentată în tabelul nr. 21.

Așa cum se poate observa din tabelul nr.21 proiectul prezintă o eficiență ridicată din punct de vedere economic generând un venit net actualizat economic ridicat în valoare de 82.440.047 euro pentru anii exploatarei și rata internă de rentabilitate economică de 9,46%, peste costul capitalului și peste media sectorului de activitate.

Din punct de vedere al analizei economice proiectul trebuie implementat întrucât prin realizarea sa se obțin importante beneficii economico-sociale.

Tabelul nr. 21 - Indicatorii economici ai investiției

Fluxuri financiare /ani	Factor de conversie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Intrari																
Venituri operationale		-	-	-	2.150.000	2.186.500	2.223.815	2.261.967	2.300.977	2.340.870	2.381.667	2.423.395	2.466.077	2.509.739	2.554.408	2.605.496
Beneficii socio-economice din care		480.000	960.000	480.000	5.253.691	5.486.715	5.727.027	5.974.879	6.213.838	6.460.571	6.715.351	6.872.154	7.139.651	7.415.396	7.715.104	8.025.608
a.- venituri salariale suplimentare pentru forța de muncă implicată pe perioada execuției		480.000	960.000	480.000	1.253.691	1.332.715	1.413.047	1.494.705	1.561.014	1.628.387	1.696.835	1.660.062	1.726.454	1.793.272	1.875.924	1.960.924
Forța de muncă		200	400	200												
Salariul		200	200	200												
Perioada de angajare (luni)		12	12	12												
b.- beneficii suplimentare pentru consumatori ca urmare a economiilor de cheltuieli pentru accesul la apa potabilă					3.400.000	3.536.000	3.677.440	3.824.538	3.977.519	4.136.620	4.302.085	4.474.168	4.653.135	4.839.260	5.032.831	5.234.144
c.- economii de costuri pentru operatorul rețelei de apă potabilă					600.000	618.000	636.540	655.636	675.305	695.564	716.431	737.924	760.062	782.864	806.350	830.540
Total intrari		480.000	960.000	480.000	7.403.691	7.673.215	7.950.842	8.236.845	8.514.816	8.801.441	9.097.018	9.295.549	9.605.728	9.925.135	10.269.513	10.631.105
Iesiri																
Costuri cu investitia	0.79	10.928.039	30.910.091	8.965.641	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Costuri operationale	0.82	-	-	-	311.452	316.372	321.395	326.524	331.760	337.108	342.570	348.149	353.848	359.670	365.618	371.696
Costuri socio economice din care :		-	5.000	5.050	5.101	5.152	5.203	5.255	5.308	5.361	5.414	5.468	5.523	5.578	5.634	5.690
Costul specific cu colectarea deseurilor			5.000	5.050	5.101	5.152	5.203	5.255	5.308	5.361	5.414	5.468	5.523	5.578	5.634	5.690
Total iesiri		10.928.039	30.915.091	8.970.691	316.553	321.524	326.598	331.779	337.068	342.469	347.985	353.618	359.371	365.248	371.253	377.387
Fluxuri financiare nete		(10.448.039)	(29.955.091)	(8.490.691)	7.087.138	7.351.691	7.624.244	7.905.067	8.177.748	8.458.972	8.749.034	8.941.932	9.246.357	9.559.887	9.898.260	10.253.718

Rata de actualizare			5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare			0.9524	0.9070	0.8638	0.8227	0.7835	0.7462	0.7107	0.6768	0.6446	0.6139	0.5847	0.5568	0.5303	0.5051
Fluxuri financiare actualizate		(10.448.039)	(28.528.658)	(7.701.307)	6.122.136	6.048.255	5.973.795	5.898.883	5.811.773	5.725.365	5.639.705	5.489.570	5.406.153	5.323.303	5.249.259	5.178.824

Fluxuri financiare /ani	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Intrari															
Venituri operationale	2.657.606	2.710.758	2.764.974	2.820.273	2.876.679	2.934.212	2.992.896	3.052.754	3.113.809	3.176.086	3.239.607	3.304.399	3.370.487	3.437.897	3.506.655
Beneficii socio-economice din care	8.346.257	8.608.401	8.900.017	9.182.017	9.494.809	9.453.291	9.378.985	9.698.864	10.044.494	10.388.828	10.760.812	9.564.185	9.934.911	10.320.110	10.720.352
a.- venituri salariale suplimentare pentru forța de muncă implicată pe perioada execuției	2.047.291	2.066.031	2.104.763	2.124.029	2.163.849	1.838.721	1.469.749	1.483.473	1.511.009	1.524.840	1.553.426				
Forța de muncă															
Salariul															
Perioada de angajare (luni)															
b.- beneficii suplimentare pentru consumatori ca urmare a economiilor de cheltuieli pentru accesul la apa potabilă	5.443.510	5.661.250	5.887.700	6.123.208	6.368.136	6.622.862	6.887.776	7.163.287	7.449.819	7.747.811	8.057.724	8.380.033	8.715.234	9.063.844	9.426.397
c.- economii de costuri pentru operatorul rețelei de apă potabilă	855.457	881.120	907.554	934.780	962.824	991.709	1.021.460	1.052.104	1.083.667	1.116.177	1.149.662	1.184.152	1.219.676	1.256.267	1.293.955
Total intrari	11.003.863	11.319.160	11.664.990	12.002.290	12.371.488	12.387.503	12.371.881	12.751.618	13.158.304	13.564.914	14.000.419	12.868.584	13.305.398	13.758.007	14.227.007
Iesiri															
Costuri cu investiția	-	-	5.300.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Costuri operationale	377.952	384.347	390.884	401.556	412.499	420.879	429.429	438.153	447.053	456.134	465.399	322.660	330.783	339.086	347.574
Costuri socio economice din care :	5.747	5.805	5.863	5.922	5.981	6.041	6.101	6.162	6.224	6.286	6.349	6.412	6.476	6.541	6.606
Costul specific cu colectarea deseurilor	5.747	5.805	5.863	5.922	5.981	6.041	6.101	6.162	6.224	6.286	6.349	6.412	6.476	6.541	6.606
Total iesiri	383.699	390.151	5.696.746	407.478	418.480	426.920	435.530	444.315	453.277	462.420	471.748	329.072	337.259	345.627	354.180
Fluxuri financiare nete	10.620.164	10.929.008	5.968.244	11.594.813	11.953.008	11.960.584	11.936.351	12.307.303	12.705.027	13.102.494	13.528.671	12.539.512	12.968.139	13.412.380	13.872.827
Rata de actualizare	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Indice de actualizare	0.4810	0.4581	0.4363	0.4155	0.3957	0.3769	0.3589	0.3418	0.3256	0.3101	0.2953	0.2812	0.2678	0.2551	0.2429
Fluxuri financiare actualizate	5.108.480	5.006.705	2.603.925	4.817.884	4.730.211	4.507.818	4.284.462	4.207.250	4.136.392	4.062.663	3.995.054	3.526.111	3.472.868	3.421.498	3.369.710
ENPV	82.440.047														
ERR	9,46%														

5. Analiza de senzitivitate

Analiza de senzitivitate se realizează pentru a cuantifica sensibilitatea proiectului la modificările ce pot apărea pe parcursul perioadei de execuție și a celei de exploatare. Având în vedere durata mare a exploatării viitorului obiectiv de investiție trebuie identificate variabilele critice și să cuantificăm cât de sensibil este proiectul la modificarea acestora.

Variabilele critice ca pot să intervină sunt:

- costul cu investiția – estimăm că se pot înregistra economii față de sumele precizate în mediul cert sau, dimpotrivă, anumite achiziții să fie mai costisitoare decât am estimat inițial; intervalul de variație al variabilei este stabilit la (-10%; +10%);
- costurile cu energia electrică – având în vedere nivelul relativ ridicat al acestora, am stabilit un interval de variație între -15% și +15%;
- prețul la alimentarea cu apă – pentru care am stabilit același interval de variație ca și pentru cheltuielile operaționale.

În tabelele următoare sunt prezentate extrase din analiza de senzitivitate pentru venitul net actualizat financiar (FNPV sau VNAF) și pentru rata internă de rentabilitate economică (RIRE sau ERR).

Tabelul nr. 22 Extras din analiza de senzitivitate (FNPV-VNAF)

Variabilă/ Modificări(procente)	-15	-10	-5	0	5	10	15
Costul cu investiția		-47749689	-47.260.734	-48.264.379	-48.779.069	-	-
Costurile cu energia electrica	-46511223	-46692334	-47033054	-48.264.379	-49.557.471	49.293.659	50.075.885
Prețul la alimentarea cu apă	-47235315	-47.672.311	-47.989.133	-48.264.379	-49.505.404	49.717.044	49.928.685

Tabelul nr. 23 Extras din analiza de senzitivitate (RIRE)

Variabilă/ Modificări(procente)	-15	-10	-5	0	5	10	15
Costul cu investiția		10,28	10,11	9,46	8,86	8,69	
Costurile cu energia electrica	10,90	10,71	10,48	9,46	8,31	8,12	8,06
Prețul la alimentarea cu apă	10,64	10,45	10,22	9,46	8,10	8,06	8,02

În urma analizei de senzitivitate efectuate se desprind următoarele concluzii:

- proiectul este mai puțin sensibil în raport cu creșterea sau reducerea costurilor investiționale. O creștere de 10% a investiției inițiale venitul net actualizat financiar scade cu doar 3%.
- sensibilitatea cea mai ridicată a proiectului este cea față de costurile cu energia electrică, unele dintre cele mai importante ca pondere în costurile de exploatare. La o reducere de 15% cheltuielilor cu energia electrică rata internă de rentabilitate economică scade cu aproape 14 %.
- o sensibilitate relativ ridicată a proiectului de investiții se constată și în raport cu prețul practicat în alimentarea cu apă potabilă. Creșterea prețului pentru alimentarea cu apă potabilă afectează puternic rata internă de rentabilitate economică a proiectului de investiții.

În urma analizei de senzitivitate se observă că variabila critică la care proiectul de investiții prezintă o sensibilitate mai ridicată este costul energiei electrice.

6. Analiza de risc

Pentru proiectul de investiții s-a efectuat o analiză cantitativă a riscurilor luând în considerare mai multe variabile: costul investiției, costurile operaționale și veniturile operaționale. Au fost studiate scenariile prezentate în tabelul următor.

Tabelul nr.24 – Scenarii pentru variabilele cheie

Scenarii	Variabilele cheie		
	Costurile investiționale	Costurile operaționale	Veniturile
Scenariul optimist 1	-10%	-10%	-10%
Scenariul optimist 2	-5%	-5%	-5%
Scenariul de bază	0%	0%	0%
Scenariul pesimist 1	5%	5%	5%
Scenariul optimist 2	10%	10%	10%

Probabilitățile pentru fiecare scenariu sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul nr.25 – Probabilități pentru scenariile analizate

Scenarii	Variabilele cheie		
	Costurile investiționale	Costurile operaționale	Veniturile
Scenariul optimist 1	1%	2%	2%
Scenariul optimist 2	3%	5%	3%
Scenariul de bază	70%	70%	85%
Scenariul pesimist 1	19%	15%	7%
Scenariul optimist 2	7%	8%	3%
Total	100%	100%	100%

Tabelul următor prezintă o distribuția probabilităților pentru venitul net actualizat financiar.

Tabelul nr. 26 – Distribuția probabilităților

	Probabilitate
VNAF < Scenariul de bază	28%
Scenariul de bază < VNAF < 0	72%
VNAF > Scenariul de bază	0%

În urma analizei de risc se poate observa că nici un scenariu, oricât de optimist ar fi nu va conduce la un venit net actualizat pozitiv. Probabilitatea cea mai mare o are obținerea unui VNAF negativ, dar mai mare decât în scenariul de bază luat în considerare.

7. Concluzii

Ca urmare a analizei financiare, a analizei economice și a analizei de sensibilitate și risc se recomandă implementarea variantei cu proiect. Aceasta nu conduce la fluxuri actualizate pozitive în cazul analizei financiare, care de altfel nu interesează foarte mult, întrucât este vorba de o investiție publică. Proiectul prezintă un venit net actualizat economic ridicat și o rată a rentabilității economice care reflectă aportul său din punct de vedere socio – economic.

Proiectul nu are variabile cheie în raport cu care să prezintă o sensibilitate foarte ridicată. În urma analizelor specifice s-a variabilă la care proiectul este cel mai sensibil este reprezentată de costurile cu energia electrică. În toate scenariile analizei de risc venitul net actualizat financiar rămâne negativ, dar probabilitatea cea mai ridicată este ca el să depășească valorile din scenariul de bază.

BIBLIOGRAFIE

Boardman A., Greenberg D., Vining A., Weimer D. – *Analiza cost beneficiu. Concepte și practică*. Ed. ARC. Chișinău, 2003.

Campeanu Emilia, *Politici și tehnici bugetare*. Editura ASE din Bucuresti. 2011

Cruceru Popescu Anca- *Managementul financiar al firmei*. Bucuresti, 2006

Dobrea Răzvan Cătălin – *Investițiile și modernizarea sistemelor tehnico-economice*. Editura Eficon Press, București, 2009, ISBN: 978-973-87454-7-6.

Documentul de lucru nr. 4 al Comisiei Europene: “*Orientări privind Metodologia de Realizare a Analizei Costuri - Beneficii - Noua perioadă de programare 2007-2013*”, Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională, *Dezvoltare tematică, impact, evaluare și acțiuni inovatoare*; Evaluare și aditionalitate – august 2006

Drăghici Anca, Dobrea Răzvan Cătălin – *Ingineria și managementul investițiilor*. Ed. Politehnica, Timișoara, 2010, I.S.B.N. 978-606-554-068-2.

Ghidul Comisiei Europene pentru Analiza Cost-Beneficiu a proiectelor de investiții (EC Guide for Cost-Benefit Analysis of investment projects), Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională – varianta actualizată publicată la 16.06.2008

H.G. nr. 28 din 9 ianuarie 2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții

HG nr. 759/2007 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale, cu modificările și completările ulterioare;

Ministerul Finanțelor Publice, Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale - *GHID NAȚIONAL PENTRU ANALIZA COST – BENEFICIU A PROIECTELOR FINANȚATE DIN INSTRUMENTELE STRUCTURALE.*

Mladen Luise, Manolescu Gheorghe - *Sistemul bugetar și trezoreria publică din România.* Ed. Universitară, București, 2012.

ORDIN 522/2003 Norme controlul financiar preventiv – OMFP 522/2003 ACTUALIZAT

ORDIN Nr. 1.792/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale

OUG 64/2009 privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul de convergență, aprobată cu modificări prin Legea nr. 362/2009

OUG 84/2013 pentru modificarea și completarea OUG/64

OUG nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, cu modificările și completările ulterioare

Radu Victor, Ioniță Ion, Ciocoiu Nadia Carmen, Bănaciu Silviu Cristian, Dobrea Răzvan Cătălin, Curteanu Doru – *Managementul proiectelor.* Editura Universitară, București, 2008, ISBN 978-973-749-327-9

Regulamentul nr. 1083/2006 (Council Regulation no. 1083/2006)

Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului 1828/2006, stabilind regulile pentru implementarea Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1083/2006 în care se stabilesc prevederile generale cu privire la Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și pentru implementarea Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului pentru Fondul European de Dezvoltare Regională

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă (SNDD) a României

Vasilescu Ion, Cicea Claudiu, Dobrea Răzvan Cătălin, Bușu Cristian, Gheorghe Alexandru - *Managementul investițiilor.* Editura Eficon Press, București, 2009, (pag. 320), ISBN: 978-973-87904-3-8.

Hotărârea de Guvern 1860/2006

Hotărârea de Guvern 518/1995

Hotărârea de Guvern nr. 218 din 23.03.2012 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 64/2009

Hotărârea de Guvern nr. 218 din 23.03.2012 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 64/2009

http://mmediu.ro/file/metodologie_programare_bugetara.pdf

<http://www.ase.ro/upcpr/profesori/758/CURS%2010.pdf>

<http://www.buget-finante.ro/date/LFP.pdf>

<http://www.businessdictionary.com/definition/regression-analysis-RA.html>

http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_69_2010_responsabilitatii_fiscal_bugetare.php

http://www.minind.ro/politici_publice/manual_metode_planificare_politici_publice_evaluare_impact .pdf

Titlu Proiect: “Dezvoltarea capacității de planificare strategică la nivelul autorităților administrației publice locale ale orașelor din România”

Cod contract: cod SMIS 27520

Beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

**Finantat prin: Fondul Social European, Programul Operational
“Dezvoltarea Capacitatii Administrative” 2007-2013**

Editor: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, iunie 2015

**Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României**